

- 40 Exulentur igitur nostri temporis corruptellæ, reddeantque iterum mores vestesque maiorum nostrorū, videant denuò exteræ nationes Lusitanos robore, fortitudine, moderatione, & honestate antiqua: proprio ordini, & dignitati vestes convenientes dentur, quia hoc agere oportet, ex *l. 15. §. 1. ff. de usufruct.* ut per decentiam, & moderationem vestis extrinsecæ morum honestatem intrinsecam omnes ostendemus, etenim, ut in aliis rebus mediocritas, ita & in vestibus placeat, ex *l. patronus. l. suo victu ff. de oper. libertor. Paulus in l. 2. ff. de verbor. signification. ubi Alciat. Senec. epistolâ 9. Non fulgeat vestis, sed neque sordeat*, non gloriam, non pulchritudinem nostram in vestibus ponamus, ut nos docet Sacra Pagina *Ecclesiast. capit. 11. Esther capit. 14.*
- 42 & *Divus Paul. 1. ad Thimot. 6.* sed corpora nostra vestibus virtutum exornemus, & ad corpora nostra induenda, laneæ, ac lineæ vestes satis sufficiunt, quæ fuerunt vestes protoparentum nostrorum, ut constat ex *capit. 3. Genes. Cassaneus in Cathalogo Gloriæ mundi part. 12. consideration. 95.* & quæ sunt omnium vestium nobilissimæ, ut probatur ex *l. si cui lana §. proinde ff. legat. 3.* nè dicamus nostræ Lusitaniæ cum *Weniolibr. unic. epigrama 39.*

Urbs veterū cultrix, rerumque

inimica novarum

Imposuit faustos vir sibi Roma novos.

Cinge caput lauro, gemis tege corpus, & aurum;

Si fueris pridem, remanebis Rusticusidem.

Alexander Severus Imperator non officialibus tantum, sed & omnibus vestem cuiuscumque dignitatis propriam dare in animo habuit, ut vestitu à privati dignoscerentur, sed quia hoc Ulpiano, & Paulo displicuit dicentibus: *Plurimum rixarum ferè, si facile homines essent ad injurias;* tantum constituit, ut Equites Romani à Senatoribus clavi qualitate discernentur, assentiens *Livo*, qui *lib. 33.* sic scribit: *Omnia talia discrimina, quibus ordines discernentur, & concordia, & æquæ libertatis minuenda esse;* ita ad exemplum tales vestes sunt constituendæ, ut sine æquivocatione videantur, & reverentur nobiles, & humiles, & non æquo passu procedant, neque pari jure utentur, qui dispari jure tam divino, quam humano ad varios juris effectus judicantur: *Stephanus Nath. de justitia vulnerata 2. part. tit. 4. cap. 1. à n. 1.*

C A P U T XXIII.

Judices fiscales, Scribæ, cæteri que fisci Sanctæ Inquisitionis officiales an privilegiis familiaribus, & officialibus Sanctæ Inqui-

Inquisitionis concessis gaudent, & quibus?

SUMMARIUM.

- 1 *Judices fiscales, officiales fisci Sanctæ Inquisitionis privilegiis omnibus concessis familiaribus, officialibusquæ Sanctæ Inquisitionis gaudent.*
- 2 *Quod sit privilegiū ad instar.*
- 3 *Quandō dicatur concessum.*
- 4 *An habeant privilegium per communicationem, vel ad instar.*
- 5 *Verbum deque est relatiivum substantiæ.*
- 6 *Considerantur variæ leges communicationem inducentes.*
- 7 *Judices, officialesquæ fisci eodem numero, & in individuo potiuntur privilegio.*
- 8 *Relatum est in referente cum omnibus suis qualitatibus.*
- 9 *Hospitalia, quibus ad instar Ecclesiarum concessa sunt privilegia, eis numero gaudent, quibus Ecclesiæ.*
- 10 *Eborensis Universitas, quibus ad instar Conimbricensis concessa sunt privilegia, eisdem gaudet.*
- 11 *Augusta privilegiata ad instar Augusti eisdem potitur privilegiis.*
- 12 *Ided sicut fiscus Augusti privilegium tacitæ hypothecæ habet, ita & fiscus Augusta.*
- 13 *Moniales Sanctæ Claræ eisdem*
- 14 *Princeps concedendo alicui privilegia ad instar alterius, censetur omnia in individuo referre.*
- 15 *Privilegium concessum Prælati, ut possint exigere debita sua ad instar regalium, eodem operatur effectus.*
- 16 *Imitatio hæc non est adumbrata, sed vera.*
- 17 *Privilegium ad instar respectu exemplaris considerandū est tamquam mensura, & mensuratum.*
- 18 *Pérperam judicavit Senatus, dum judicavit judicem fiscalem tenere solvere gabellam.*
- 19 *Officiales continui Sancti Officii non solvunt gabellas nisi negotiationis causâ.*
- 20 *Officiales continui Sancti Officii, qui dicantur.*
- 21 *Judices fiscales, et cæteri fisci Sanctæ Inquisitionis, sunt Sanctæ Inquisitionis officiales continui.*
- 22 *Inquisitores Apostolici sunt officiales Papæ, & Camera Apostolicæ, & eodem nomine veniunt.*
- 23 *Munus Judicis fiscalis in exteris regnis regularitèr Inquisitores exercent.*
- 24 *Auctis privilegiis familiarū, officialiumquæ Sanctæ Inquisitionis non augentur privilegia judicum, officialiumquæ fisci.*
- 25 *Nisi tam præsentia, quàm futura*

- tura ad instar concessa sunt.*
- 26 *Refertur contra sententiam, & ejus DD.*
- 27 *Resolvitur quæstio sub distinctione.*
- 28 *Auctis privilegiis Judicum, officialiumque fiscali, non ex eo aucta censeantur familiarium, officialiumque.*
- 29 *Exemplatum non infundit in exemplum.*
- 30 *Derogatis privilegiis familiarium, officialiumque, derogata Judicum, officialiumque fiscali non judicantur.*
- 31 *Nec è contra.*
- 32 *Hæc doctrina declaratur.*
- 33 *Familiares, officialesque Sanctæ Inquisitionis, licet per non usum sua privilegia amittant; non tamen Judices, officialesque fiscali.*
- 34 *Et contra.*
- 35 *Proponitur, an confirmatis privilegiis familiarium, officialiumque; Judicum, officialiumque fiscali confirmata censeantur.*
- 36 *Sub distinctione resolvitur.*
- 37 *Contrariorum eadem est disciplina.*
- 38 *Confirmata non censeantur, si confirmatio ex certa scientia non fiat.*
- 39 *Nisi presentia, & futura ad instar fuerunt concessa.*
- 40 *Queritur, an concessio ad instar aliquid operetur, si non constat de relato?*
- 41 *Nibil prodest, si concessio est generalis.*
- 42 *Privilegiorum aliorum concessio participatio ad instar importat, ut sortiatur eundem, & parem effectum.*
- 43 *Prodest verò, si concessio sit specialis cum relatione individua privilegiorum.*
- 44 *Confirmatio privilegiorum ex certa scientia, quæ seriose totum tenorem privilegiorum continet, valet, licet de concessione non appareat.*
- 45 *Quondò quis condemnatur ad certum solvendum, sicut sui Antecessores, solvere tenetur, licet non appareat, quod Antecessores solvissent.*
- 46 *Si in statuto referente se ad aliud inseratur totus tenor statuti, ad quod sit relatio, non est necesse, quod de relato constet.*
- 47 *Dictiones prout, vel similes relative in privilegiis, cæterisque dispositionibus, in quibus possit persona referens de novo disponere, conditionem non important, si tenor dispositionis inseratur.*
- 48 *Judicibus, officialibusque fiscali non tantum communicantur privilegia familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis, quæ ex concessione constant; sed quæ ipsi per consuetudinem acquisierunt.*
- 49 *Concessa alicui privilegia alterius, etiam ex consuetudine acquisita communicantur.*
- 50 *Consuetudo, ut ex ea privilegium*

gium acquiratur, debet esse prescripta.

- 51 Quæ autem dicatur cōsuetudo prescripta remissivè traditur.
- 52 Communicantur tantùm privilegia, quæ sunt in usu tempore concessionis.
- 53 In usu sunt, quæ vel sunt in actu, vel potentia utendi.
- 54 Commensalis dicitur, qui habet potentiam comedendi, licet actu non comedat.
- 55 Judices, officialesquè fiscali, sicut familiares, nec jurisdictionem prorogare possunt, nec foro renuntiare.
- 56 Eodem modo, quo familiares, officialesquè utuntur privilegio contra alios iudices, officialesquè fiscali.
- 57 Non confunduntur privilegia, sed Rei potiora sunt.
- 58 In paritate privilegiorum melior est conditio Rei.
- 59 Vidua contra viduam non utitur privilegio, quandò in eodem loco habitant.
- 60 Non privilegiatus Actor Reū privilegiatum in iudicio sui privilegii convenire debet.
- 61 Et similiter Actor privilegiatum Reum privilegiatum nisi actoris privilegium sit fortius.
- 62 Familiares, officialesquè agentes contra iudices, officialesquè fiscali, vel è contra forum Rei sequi tenentur.
- 63 Privilegiatus utitur privilegio contra alterum privilegiatum, quandò tractat de

damno vitando.

- 64 Dicta. & dicenda circa familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitionis applicanda sunt iudicibus, officialibusquè fiscali.

Regimen fiscale cap. 45. resolvit Judicem fiscalē, Thesaurarium, Scribam, cæterosquè fiscali officiales gaudere eisdem privilegiis, quibus fruuntur officiales, & familiares Sanctæ Inquisitionis, ut ex illo patet ibi: *O Juiz do Fisco, Thesoureiro, e mais officiaes poderão trazer armas defensivas, e gozarão dos privilegios, de q̄ gozão os officiaes, e familiares do Santo Officio da Inquiçãõ;* à quibus verbis apertissimè constat Judicem fiscalem, cæterosquè fiscali officiales habere privilegia ad instar officialium, familiariumquè Sanctæ Inquisitionis.

Est enim privilegium ad instar, quod alicui ad alterius privilegiati similitudinem conceditur, ex *Horatio Mandozio de privileg. ad instar, sive de communication. privilegior. q. 2. Peg. ad Ord. libr. 2. titul. 52. §. 9. gloss. 11. num. 4.* ubi advertit, quod ad hoc, ut dicatur privilegium concessum ad instar alterius, non requiritur, quod in novo privilegio sit verbum ad instar, sed sufficit, quod ponatur altera dictio similis, prout est adverbium, sicut, *ita ut, prout, quemadmodum*: *Mandoz. dict. quest. 2. Suar. de legib. lib. 9. cap. 25.*

capit. 25. *Salgad. de supplication. ad Sanctissim. 2. part. cap. 20. à num. 5. Thom. Vas allegat. 66. Barbof. in capit. quod nonnullis 27. de privileg. num. 2. Valasc. conf. 12. Benedict. Pe-reyr. in sua Academia seu republica literar. lib. 3. disp. 2. quæst. 4. per tot.*

4 His prælibatis quaero primo : an Judices fiscales, cæterique fisci officiales familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis privilegia eadem habeant per communicationem, vel privilegiati dicantur ad instar? Respondeo Judices fiscales, cæterosque officiales fisci in præsentî non habere privilegia ad instar officialium, familiariumque Sanctæ Inquisitionis, sed per communicationem habere privilegia: & probo primò ex verbis, quibus hæc communicatio fuit concessa ibi: *E gozarão dos mais privilegios, de que gozarão os officiaes, e familiares do Santo Officio*; cum illud participium *gozarão* in verbum relativum resolvatur: *Corneus libr. 3. conf. 212. num. 5. Mandoz. supr. quæst. 2. n. 6.*

5 Probo secundò, quia illud relativum *de que* est relativum substantiæ, non autem similitudinis, vel accidentis: *Barthol. in l. vi ff. si cert. petat. n. 3. Mandoz. supr. n. 7. gloss. in l. unic. Cod. de sentent. quæ pro eo, quod interest, proferruntur, & in §. alteri Inst. de inutilib. stipulation.*

6 Probo tertio varijs juribus, quibus non similia, sed eandem huic, & illi privilegia cōmunicantur; sicuti in *l. Princeps ff. de legib. l. fiscus in fin. ff. de jur. fisc. l. idem privilegium ff. de privileg. creditor. l. eisdem privilegiis Cod. de advocat. diversor. judic. l. 2. Cod. de com. consistor. libr. 12.* sed circa hoc parum est immorandum, cum idem sit effectus privilegiorum per communicationem, seu privilegiorum ad instar.

7 Quæro secundò: quid operetur hæc generalis concessio? Respondeo operari Judices fiscales, officialesque fisci eisdem numero, & in individuo gaudere privilegij, quibus utuntur familiares, officialesque Sanctæ Inquisitionis; quia certè hujusmodi concessio referens se ad privilegia familiaribus, officialibusque Sanctæ Inquisitionis non minus operabitur, quàm si privilegio omnia, & singula familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis sigillatim specificè concessa, illaque in concessione seriatim narrata fuissent, cum relatum dicatur esse in referente cum omnibus suis qualitatibus, ex *l. assetoto ff. de hereditib. instituend. l. si ita scripsero ff. de conditionib. & demonstrat. nib.* & in specie ita docet *Mandoz. de privileg. ad instar quæst. 4. num. 1. Oldrad. conf. 300. Parisius lib. 4. conf. 22. n. 5. Bertrandus conf. 149. Peg. ad Ord. libr. 2. tit. 52. §. 9. gloss. 11. num. 6. in fin.*

- torum in Chancellaria, quod sæpe factum extat, sive ipse concedat simpliciter privilegia descriptorum, sive eadem privilegia, quibus descripti gaudent, vel quod uti possit privilegiis æquè, & pariformitè, perindè, ac si esset descriptus, semper censebuntur illi eadem privilegia concessa, quæ habent descripti.
- 15 Confert etiam *Ord. nostra lib. 2. titul. 52. §. 9.* ut privilegium concessum Prælati, Magistris, Ordinibus, & aliis personis, ut possint exigere sua debita ad instar regalium, extenditur ad omnia, ad quæ suum exemplar extenditur, atque adeo ideò de federe imitationem perfectam, non
- 16 adumbratam tantum, vel fictam; ut in terminis docet *Peg. in dict. §. 9. gloss. 11. num. 1. Swar. de legib. libr. 8. capit. 15. num. 1. & 2. capit. 16. num. 5. & 7.* ultra quos probatur in terminis similis privilegii, ex *gloss. ultim. in fin. Cod. de professorib. qui in Urbe Constantinop. libr. 12. firmat ibi Lucas de Penna. Mandos. de privileg. ad instar quæst. 2. 3. & 4.*
- 17 In quibus; & aliis ex consulto omissis, ne in infinitum excurreret calamus, satis probatur Judices fiscales, cæterosquè fisci officiales quadè omnibus, & singulis privilegiis concessis officialibus, familiaribusquè Sanctæ Inquisitionis, nullo excepto; quia privilegium *ad instar* respectu exemplaris cõsiderandum est tamquam
- mensura, & mensuratum, ut egregiè docet *Peg. dict. §. 9. gloss. 11. num. 7. Swar. de legib. libr. 8. cap. 15.* ubi sic ait: *dicendum est per illud instar significari propriam, & adequatam limitationem, ita ut mensuratum adequetur mensura, nec superet illam, nec ab illa deficiat.* Probatur; quia si non esset propria imitatio, non esset univoca, sed analoga, vel æquivoca concessio, & si non esset adæquata, esset incerta, & ambigua, & ita in utroque modo esset inutilis, & ambigua concessio: privilegium ergo ad instar concedit omnem favorem, & gratiam contentam in suo exemplari, & in eodem sensu, in quo in exemplari continetur, & cum eadem extensione, & restrictione, & non maiori, nec minori, quia hoc tantum spectat ad propriam, & adæquatam imitationem, estquè necessarium, ut privilegium sit utile, & certum: hoc sentit clarè *Navarr. in commentar. de jubileo notab. 26. n. 2. cum Bald. in l. omnia §. 3. Cod. de Episcop. & Cleric. ita Peg. dict. n. 7. Salgad. de supplication. 2. part. cap. 20. à num. 5. Barbof. de clausul. clausulâ 5. per tot. & in cap. quod nonnullis 25. de privileg. n. 2.*
- Undè jam patet pèrperam judicatum fuisse Judicem fiscalem Eborensem teneri solvere gabelam ex bonis, quæ emeret, vel vendiderit, prout judicatum tradit *Peg. ad Ord. lib. 1. tit. 78. §. 14.*

- n. 376. & 377. & ad Ord. libr. 2. tit. ult. in fin. n. 238. tum, quia Judices fiscales habent eadem privilegia, quæ habent officiales continui Sancti Officii, ut probatur ex *Regimin. fiscali* §. 46. & ex hætenus abundè dictis: Atqui officiales continui Sancti Officii non solvunt gabellâ ex rebus, quas vendunt, vel emunt, ut probavimus cap. 2. num. 139. & 140. nisi negotiationis causâ emant, vel vendant: ergo similiter Judices fiscales, cæteriquè fisci officiales gabellas solvere non tenentur ex rebus, quas emunt, vel vendunt non negotiationis causâ: tû, quia Judices fiscales cæteriquè fisci officiales sunt officiales continui Sancti Officii; sed sic est, quod officiales continui non solvunt gabellas, secluso casu negotiationis, ex rebus emptis, vel venditis: ergo &c.
- 20 Minor est certa, consequentia legitima, nisi in maiori sillogismus claudicet, prout non claudicat: quia probatur; nam officiales continui Sancti Officii sunt omnes illi, qui actui inserviunt ministerio Sancti Officii, ut patet ex verbis privilegiorum; sed iudices fiscales sunt actu exercito ministerii Sancti Officii: ergo sunt continui.
- 21 Minor probatur, quia Judices fiscales, cæteriquè officiales fisci sunt executores quoad pœnas tēporales hæresis, nempe confiscationis, ut per se patet, & sunt incessanter in executione bonorum condemnatorû ad alendos pauperes carce-
- ratos in Sancto Officio, & ad solvenda salaria Ministrorû, officialiumquè omnium Sanctæ Inquisitionis: ergo sunt officiales continui Sancti Officii, nam illis deficientibus pauperes carcerati ali non potuissent, salaria Ministrorum non solverentur, executio sententiæ Apostolicorum Inquisitorum, quoad penas confiscationis, deficeret, & consequenter Hæretici immunes à penna confiscationis manerent, ac per consequens deficeret ministerium Sancti Officii, si pauperibus alimenta deficerent, ministris, officialibusquè salaria non solverentur; & ita sicut Apostolici Inquisitores appellatione officialium Papæ veniunt, & gaudent privilegiis officialium Pontificis, & Sedis Apostolicæ: *Delben. de officialib. Sanctæ Inquisition. 1. p. dubitat. 14. n. 5. Molin. de justit. & jur. tractat. 5. disp. 27. n. 21.* ita Judices fiscales, cæteriquè fisci officiales appellatione officialium continui Sancti Officii veniunt, eò vel maximè, cum in toto fere Christiano Orbe, secluso nostro Regno, Judex fiscalis fisci Sanctæ Inquisitionis sit unus ex Apostolicis Inquisitoribus; teste *Simanch de Catholic. institutionib. tit. 21.*
- Quæro tertio: an auctis privilegiis officialium, familiariumquè Sanctæ Inquisitionis censeantur aucta privilegia Judicum, officialiumquè fisci Sanctæ Inquisitionis? Respondeo duas esse in hoc casu sententias: prima negantium,

ex eo quod verba *ad instar, ad exemplum*, & similia denotent respectum imitantis aliud, quatenus jam existunt, seu jam factum est, non etiam quatenus futurum, uti & concedens realiter privilegium, non aliter concedit, quatenus jam concessum est, & quatenus jam se habet id, ad quod fit relatio; argumento *text. in l. intestatus 17. ff. de conditionib. & demonstrationib.* nisi tamen exemplatum etiam ad futura se referat, secundum *text. in l. omnia 33. Cod. de Episcop. & Cleric. Abb. in cap. fin. ne Clerici, vel Monachi n. 5. & ita tenet Zoz. ad decretales ad titulum de privileg. num. 18. Mandos. de privileg. ad instar infinitis relatis, quest. 9. per tot. Bald. in dict. l. omnia. Barbos. in cap. quod nonnullis 25. de privileg. n. 4. Pereyr. dict. quest. 4. n. 333.*

26 Secunda affirmantium, quam tenent, ac defendunt *Crotus in l. 1. ff. de legat. 3. n. 3. & melius Jacob. de Nigr. in d. l. 1. n. 2. Paulus Paris. n. 3. & 6. Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 52. §. 9. glos. 11 n. 8. Romanus in l. damni infecti §. si is qui ff. de dān. infect. num. 8. text. in capit. quia circa de privileg. ubi cum infinitis Barbos. Medicis cons. 51. Anna lib. 1. cons. 61. Rovitus ad pragmaticas Neapolitanas pragmat. 1. de jure, & exactione fisci à n. 8. usque ad 63. Novarius tom. 1. quest. 127. num. 15. Pacian. de probationib. libr. 1. cap. 27. num. 36. & 37. Barbos. in l. divorcio*

§. quod in anno ff. soluto num. 16. Oldrad. de privileg. & literas Principis 1. part. prælud 11. à num. 14. Sallas de legib. quest. 94. tract. 14. disp. 17. sect. 9. & tract. 16. disp. 17. sect. 6. plures apud Barbos. dict. n. 4.

27 *Augustinus Barbos. de clausula 5. n. 8. & 9. cum Suar. de legib. libr. 8. cap. 15. à num. 5. & cap. 16. à n. 11. Frater Emmanuel Rodr. tom. 7. quest. 55. art. 19. Azeved. cons. 36. per tot. nostro* videri legitime distinguunt inter casum, quo privilegium communicatur non per se, & principaliter, sed dependenter à primo; & inter casum, quo non sic dependenter, sed directè per se, & æqualiter: ita ut in primo casu vera sit secunda sententia; quia non potest ille, cui communicatur privilegium, eo uti nisi secundum modum, juxta quem eo utitur principalis, idèò aucto privilegio principali necessario augetur in persona eorum, quibus communicatur; at verò in secundo verissima sit prima sententia; quia in isto casu utrumque privilegium stat per se, ut re ipsa distinctum, solumquè apponi particulam, vel relationem ad aliud, ad terminandam significationem verborum, ideoque aucto primo non augetur secundum.

Infertur igitur, quod auctis privilegiis familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis non augetur Judicium, officialiumquè fisci privilegia; quia ut ex verbis cōcessionis

nis patescit, privilegium istorum fuit concessum independenter à primo, & per se stat.

28 Infertur secundo, quod si augeantur privilegia Judicum, officialiumque fisci Sanctæ Inquisitionis, non idèd aucta censeri debent privilegia familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis nam si exemplatum augetur novis privilegiis, non idèd gauderet exemplar eisdem, cum exemplatum non sit causa sui exemplaris, nec novum privilegium detur per respectum ad exemplar, cum hæc duo sint separata, & in privilegiis non habeat locum extensio, ut novum privilegium non possit reducere in exemplar, ad quod licet exemplatum referatur, non tamen vicissim: *Zoez. supr. dict. num. 18. Suar. dict. cap. 15. n. 3. 4. & 5. Navarr. d. notabili 26. n. 8.*

30 Infertur tertio, quod derogatis privilegiis familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis; Judicum, ac officialium fisci, privilegia abrogata non censentur, quæ re ipsa sunt distincta à suo exemplari, à quo, & si dependeant quoad productionem sui, non tamen quoad conservationem, ut rectè aiunt *Zoez. Navarr. Suar. Peg. supr. Barbof. dict. clausul. 5. num. 7. & 8.* qui alios refert *Mandos. de privileg. ad instar quæst. 6. per tot. ubi infinitos citat num. 1. 2. & 3. Pereyr. dict. quæst. 4. num.*

334

31 Infertur quarto, quod revoca-

tis privilegiis Judicum, officialiumque fisci Sanctæ Inquisitionis, non idèd revocantur privilegia officialium, familiariumque Sanctæ Inquisitionis, quia exemplar ab exemplato minime dependet: *Mandos. d. q. 6. n. 3.*

Secus autem se haberent, quæ 32 diximus in secunda, & tertia illatione, si vel privilegia Judicum, officialiumque fisci Sanctæ Inquisitionis fuissent concessa dependenter à privilegiis familiarium, officialiumque Sancti Officii; quia tunc auctis, vel revocatis his, illa etiam aucta, & revocata censerentur: *Barbof. d. clausulâ 5. num. 8. & 9.* vel fuissent concessa per modum causæ fiendæ, id est, in futurum, ut loquuntur *Barbof. ubi proximè num. 10. Azeved. cons. 36. num. 6. Mandos. dict. quæst. 6. n. 3. Mart. de clausul. 1. part. clausulâ 206. Barbof. in d. cap. nonnullis 25.*

Infertur quinto, quod privilegia concessa Judicibus, & officialibus fisci non amittuntur, etsi familiares, officialesque Sanctæ Inquisitionis per non usum sua amitterent privilegia; quia in communicatione privilegiorum non communicatur non usus. Undè 34 aiunt *Rodrigues d. art. 19. Barb. dict. clausul. 5. num. 9.* quod licet religio, cui primo concessa sunt, illis non utatur, & propter non usum ea amittat; tamen alia religio utitur, cui independenter communicata sunt.

- Quæro, quartò: an confirmatis privilegiis familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis confirmata censeantur privilegia Judicum, officialiumque fisci? Distinguendum autem putamus inter confirmationem factam in forma communi, & inter ea, quæ dicitur ex certa scientia.
- 36 Primo enim casu, si privilegia essent confirmata in forma communi, negativè respondendum esse; quia sicuti per revocationem privilegiorum alicujus non censentur revocata privilegia ad instar, ut supra diximus; ita per confirmationem privilegiorum alicujus non debent censeri confirmata privilegia ad ejus instar concessa, cum contrariorum eadem sit disciplina, & pariformis ratio: *l. i. in princip. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni juris §. i. Inst. eod. princip. Instit. de tutel. §. plus autem Inst. de actionib. Mandos. de privileg. ad instar q. 7. n. 2.*
- 37 Secundo casu, si confirmatio esset ex certâ scientiâ; aut privilegiato ad instar Princeps concessisset alterius privilegia præsentia; vel præsentia; & futura. Primo casu dicendum est privilegia non intelligi confirmata, quia licet ista confirmatio cum privilegiis habeat, tamen non posset dici illam sub concessione privilegiorum præsentium includi, immò nec sub simplici privilegiorum concessione, quæ ad futura privilegia non protrahitur: *Mandos. dict. n.*
2. *Cujac. de confirmation. utili cap. 4. Garc. de nobilitat. gloss. i. §. i. à num. 66. & gloss. 21. num. 73. Gatierr. libr. 3. practicar. quest. 17. num. 41. Gregor. Lopes in l. 2. gloss. 10. & in l. 27. gloss. 2. tit. 18. part. 3. Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 35. ad rubric. cap. 4. & tit. 38. §. i. gloss. 3. à n. 9.*
- At si nedum præsentia, sed etiâ futura privilegia Princeps concesserit, non dubitamus, quin confirmatis alicujus privilegiis ex certa scientiâ, etiam privilegia ad instar confirmata censeantur, quia hujusmodi generis confirmatio est quasi nova privilegiorum concessio; adeo, ut confirmans ex certa scientiâ contra confirmationis naturam dare videatur, ad ea, quæ scribit *Barthol. in l. more maiorum ff. de jurisdic. omnium Judic. Dec. super rubricam de confirmation. utili, vel inutili. Mandos. de privileg. ad instar quest. 7. num. 2. & hujusmodi confirmatio dicitur gratia: Dec. supr. Bald. in cap. cum super de causa possession. & proprietat. quâ de re videndus est Barbof. de clausul. claus. 59. à num. 1. usque ad 63. & ad tit. de confirmation. utili, vel inutili. Cancer. 3. var. cap. 3. ferè per tot.*
- Quæro quintò: an concessio privilegiorum Judicum, officialiumque fisci ad instar familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis aliquid operetur, si non constet de privilegiis familiarium,

um, officialiunque, ad quæ fit relatio? Pro cuius quæstionis resolutione concedendum est concessionem huiusmodi *ad instar* interdum dici generaliter de privilegiis alteri concessis, ut in specie, de qua agimus: quo in casu certum est concessionem generalem
 41 *ad instar* nihil operari, nisi constet de privilegiis, ad quæ fit relatio, ut sentit *gloss. in cap. contra morem in verb. consuetudines distinction. 100. Mandos. cum aliis supr. quæst. 5. num. 2.* quia privilegiorum alienorum, seu exemptionum concessa participatio *ad instar* importat, ut sortiatur eundem, & parem effectum cum aliis, ad quæ adæquatur; quia nisi constet de relato, nil probat referens: latissimè *Parex. de univers. instrumentor. ediction. libr. 7. resolution. 9. per tot. à num. 1. usque ad 71.*

43 Aliquando verò huiusmodi concessionem sunt specialiter de aliquo, seu aliquibus privilegiis alteri concessis, illis, eorumque totis tenoribus sigillatim specificatis, additâ tamen clausulâ, *prout habet*, seu *instar talis*, vel alia simili; & in isto casu licet hæc concessio referat se ad privilegia alteri concessa, nihilominus operantur, etiam si non constet de privilegiis, ad quæ fit relatio: *Barthol. in extravag. ad reprimendam. Paris. libr. 1. conf. 25. num. 50. & 33. per tot. Mandos. dict. quæst. 5. num. 4.* tum, quia confirmatio pri-

villegiorum ex certa scientia, quæ seriose totum tenorem privilegiorum continet, valet, licet de concessionem privilegiorum non appareat, ut cum infinitis *Mandos. n. 5.* tum, quia quando quis condemnatur ad aliquid certum solvendum, prout sui Antecessores solvere consueverunt, tenetur solvere, licet non appareat, quod unquam Antecessores solverint: *Barthol. in l. eum qui §. Julianus ff. de constitut. pecun. cum multis Mandos. n. 7.* tum, quia si in statuto referente se ad aliud statutum inferatur totus tenor statuti, ad quod fit relatio, non est necesse, quod constet de illo statuto: *Bald. in l. 33. ad fin. Cod. de Episcop. & Cleric. cum infinitis Mandos. dict. quæst. 5. n. 8. Parex. dict. tit. 7. quæst. 9. per tot. & maxime à n. 20.*

Ex quibus ferè omnes scribentes uno ore concludunt dictiones *prout*, vel similes relativas, maxime in privilegiis, aut in iis, in quibus potest persona referens de novo disponere, conditionem non denotare, undè non sit necesse verificare illud, ad quod privilegium, seu alia dispositio se referat, dum tamen ejus tenor inferatur: *Roman. conf. 328. & 336. Gramm. decis. 59. num. 25. Ferretus conf. 86. Nat. libr. 2. conf. 340. n. 17. & lib. 3. conf. 636. num. 172. Mandos. dict. quæst. 5. num. 9. ubi infinitos refert, cum infinitis Barthol. de dictionib. diction. 296. num. 14. Surd.*

- Surd. conf. 366. num. 17. Menoch. conf. 1. num. 64. latè Decian. conf. 58. à num. 61. volum. 2. quod aliter se habet, vel quandò persona referens non potest de novo disponere, vel quandò in referente tenor dispositionis relatæ totus non inferitur; ex his, quæ latè infinitis citatis docet Barbof. dict. diction. 296. à num. 1. usque 19. ubi latè de vi hujus dictionis prout; Casanete conf. 43. à n. 89. omnino videndus. Afflic. decis. 273. n. 3. & 4. Parex. de univers. instrumentor. edition. tit. 7. resolution. 9. à n. 20.*
- 48 Quæro sextò: an Judicibus, officialibusquè fisci concessa ceaseantur privilegia, quæ familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitionis ex consuetudine extra concessionem acquisierunt? Respondeo affirmativè; quia privilegium non minus consuetudine, quàm concessione acquiritur, ut probavimus *cap. 16. & 18.* & aliis in locis; & ita concessa alicui privilegia ad instar alterius communicantur etiam privilegia consuetudine acquisita: *Oldrad. conf. 172. Mandos. de privileg. ad instar gloss. 15. num. 61.* ubi plures refert.
- 49
- 50 Consuetudo autem, ut ex ea privilegium acquiratur, debet esse prescripta; quia illa proprie dicitur consuetudo: *capit. cumana de electionib. ubi Barbof. Bald. in l. binos Cod. de advocat. diversor. judic. Mandos. cum aliis*
- supr. num. 6. Bobadilh. libr. 2. politicor. cap. 10. num. 36. Diann. tom. 9. tractat. 2. resolut. 190. à n. 10.*
- 51 Quæ autem dicatur consuetudo præscripta, & quod tempus, & actus exigat; tradunt DD. Hispani in *l. 5. titul. 2. part. 5. Gutierr. libr. 2. practic. quæst. 73. Bobadilh. dict. capit. 10. num. 27. 40. & 43. Zevalh. quæst. 357. Molin. de primogenit. libr. 2. cap. 6. num. 24. ubi Addentes Salgad. in labyrinth. 1. part. cap. 1. §. 2. num. 98. Barbof. in rubr. de consuetudin. ubi Zoz. & Vallensis, Vella disert. 3. à num. 28. Garc. de expens. capit. 9. à num. 43. Larr. decis. 2. à num. 19. Gom. in l. 1. Taur. num. 8. Ricc. part. 4. collectan. 1009. Marefcot. 2. variar. capit. 100. Diann. tom. 6. tractat. 2. resolut. 2. & 4. num. 3. Menoch. de arbitrar. libr. 2. casu 81. & 83. Mandos. in finis relatis supr. num. 63.*
- 52 Quæro septimò: an Judicibus fiscalibus, officialibusquè fisci communicentur omnia privilegia familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis, vel tantum ea, quæ tempo concessionis erant in usu? Respondeo communicari omnia, quæ tempore concessionis, vel actu, vel potentia in usu erant; non vero ea, quæ per desuetudinem erant abrogata, quia non dicitur privilegium non esse in usu, ex quo actu non est in usu, dummodò adsit potentia utendi, quæ

quæ occasione eveniente ad actû
reduci possit, nam licet privile-
gium ex non usu decenali amitta-
tur, ex *l. 1. ff. de nundin.* tamen
54 quando non adest occasio utendi
per non usum decenalem non a-
mittitur; ad quod optimè facit,
quod, qui comedendi potentiam
habet, licet actu non comedat, di-
citur comensalis; & ita pluribus
aliis relatis fundamētis docet *Mā-*
dos. in simili dict. gloss. 15. à n. 42.
cum plurib. seqq.

55 Infero ex dictis, quod eodem
modo, quo familiares, officiales-
què Sanctæ Inquisitionis non pos-
sunt prorogare jurisdictionem,
nec foro renunciare; ita similiter
Judices, officialesque fisci, qui-
bus ad instar concessa sunt pri-
vilegia.

56 Infero etiam, quod eodem mo-
do, quo familiares, officialesquè
Sanctæ Inquisitionis privilegio
fori utuntur contra alios; ita &
Judices, ac officiales fisci, quia
inter duos habentes fori privilegi-
um non confunditur privilegium,
ut in iudicio ordinario unus ab
altero conveniri valeat, sed poti-
57 us Reum posse declinare ad fo-
rum privilegii, ut docet *Bald. in*
authent. habita Cod. ne filius pro
patre num. 61. Monet. de Conser-
vatorib. cap. 7. num. 345. & 350.
Cancer. 2. var. cap. 2. num. 22. A-
rouc. alleg. 101. num. 3. Phæb. 1.
part. arest. 16. Fontanell. de pact.
nuptialib. clausul. 4. gloss. 11. n.
83. & nos diximus capit. 18. Peg.

ad Ord. libr. 1. tit. 87. §. 45. gloss.
47. n. 56. & 57.

Et ratio est, quia in paritate 58
privilegiorum, quando nullum
præponderat, potior est conditio
possidentis, & prævalet Reus:
Ord. lib. 3. tit. 5. §. 3. & libr. 2. ti-
tul. 62. §. 1. Giurb. decis. 22. n. 3.
cum aliis Arouc. dict. alleg. 101.
num. 4. qui ita tradit iudicatum
n. 8. Botilier. cap. 2. theoremâ 75.
n. 25.

Nec obstant *Cov. practicar. 59*
capit. 7. Cabed. 1. part. decis. 54.
num. 14. quia loquuntur in casu
speciali de duabus viduis in eo-
dem loco commorantibus, qua-
rum una si ab alia conveniatur,
& declinare velit ad iudicem pri-
vilegii, hoc est, ad iudicem curiæ,
sua declinatoria non admittitur,
quia malitiose illam allegare cen-
setur alterius vexandæ causâ, ut
faceret illam extra domicilium
peregrinari, ut his formalibus
verbis respondet *Arouc. supr.*
n. 5.

Subinfero parificatos esse duos 60
casus, in quibus semper in foro
privilegiati Rei causa agitanda
est: primus, si actor non habens
privilegium velet litigare adver-
sûs Reum privilegiatum: secun- 61
dus, si privilegiatus agere velit
adversûs Reum habentem idem
privilegium, ut probat *text. in l.*
Magisteria 6. Cod. de jurisdict.
omnium judic. Arouc. supr. num.
8. & 7.

Undè si Judex fiscalis, aut offi-
cialis

62 cialis fiscali vellet agere contra familiarem, aut officialem Sanctæ Inquisitionis, vel è contra coram iudice privilegii Rei agere debet, sive agat civiliter, sive criminaliter; quia cum sint æqualiter privilegiati, præponderat privilegium Rei à parte agentis de damno evitando: quia privilegiatus utitur privilegio contra alterum privilegiatum, quando unus tractat de damno, & alter de lucro: *Conciol. alleg. 77. n. 25. & 79. num. 41. 42. 43. & 44. Barbof. axiom. 190. n. 2. Marefcot. 2. var. cap. 98. n. 15. & nos diximus cap. 18.*

63 Tandem ut unico verbo materiam hujus capituli concludamus, semotà formidine regulam generalem in materia damus, quod omnia, quæ circa privilegia familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis reddimus, applicanda sunt Judicibus, officialibusquè fiscali.

C A P U T XXIV.

Familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitiones an, & quando privilegium amittant, & quibus?

SUMMARIUM.

- 1 Privilegia variis modis amittuntur.
- 2 Morte privilegiati amittitur privilegium.
- 3 Mandatum morte mandantis

finitur.

- 4 Privilegia Principis perpetua sunt.
- 5 Gratia, & favores morte concedentis non expirant.
- 6 Per abusum amittitur privilegium.
- 7 Privilegia concessa ad tempus, eo transacto deficiunt.
- 8 Cōtraventione amittitur privilegium.
- 9 Ex delicto.
- 10 Ex non usu.
- 11 Præscriptione.
- 12 Ex cessatione causæ ipsius privilegii.
- 13 Si incipiat esse valdè damnosum.
- 14 Per sententiam.
- 15 Per secundum specialem faciens mentionem de primo.
- 16 Per renunciationem.
- 17 Per revocationem.
- 18 Referuntur DD. de materia tractantes.
- 19 Morte cōcedentis an expirent privilegia familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis?
- 20 Resolvitur negativè.
- 21 Gratia semel obtenta, morte concedentis non expirat.
- 22 Privilegiū gratiæ species est.
- 23 Concessa ad beneplacitū, morte concedentis expirant.
- 24 Privilegium, de quo agimus, est favorabile.
- 25 Privilegia odiosa morte concedentis expirant secundum aliquos.

26 Gratia

- 26 *Gratia, ut facta est, habet perfectum effectum.*
- 27 *Gratia de eligendo confessore ad libitum, morte concedentis non expirat.*
- 28 *Morte familiarium, officialiumque, an expirent privilegia, quoad uxorem, & filios?*
- 29 *Resolvitur affirmativè.*
- 30 *Privilegium patroni, patris, socii morte expirat.*
- 31 *Privilegium muneri concessum, extinguitur extincto munere.*
- 32 *Familiares, officialesque per abusionem amittunt privilegia.*
- 33 *Princeps potest privilegia Baronum cassare, si eis abutantur.*
- 34 *Abusus propriè significat defectum in usu privilegii.*
- 35 *Consistit in extentione extra limites ipsius.*
- 36 *Vel quando ex eo accipitur occasio peccandi*
- 37 *Beneficiatus privilegiatus studiorum causâ, abutitur privilegio deficiendo studio.*
- 38 *Clerici conjugati laicè viventes amittunt privilegia.*
- 39 *Hujusmodi abusus culpabiles sunt, & punibiles.*
- 40 *Non semper in universum amittuntur.*
- 41 *Sed prout culpa postulaverit.*
- 42 *Et amittitur in illo actu, in quo abutitur.*
- 43 *Lapsu temporis familiares, officialesque non amittunt privilegia.*
- 44 *Lapsu temporis regulariter amittuntur privilegia.*
- 45 *Familiares, officialesque Sancæ Inquisitionis per cõtractentiam non amittunt privilegia.*
- 46 *Familiares, officialesque ob aliqua delicta privilegio privantur.*
- 47 *In crimine tabaci privilegio non muniuntur.*
- 48 *Senator quando ob delictum privilegium amittit.*
- 49 *Ex non usu an privilegia amittant?*
- 50 *Privilegium faciendi, ex non usu per decennium amittitur.*
- 51 *Limitatur, quando non venit casus.*
- 52 *Quando quis ignoravit se habere privilegium.*
- 53 *Nisi transacti sint triginta anni.*
- 54 *Quando quis ex legitimo impedimento usus non est.*
- 55 *Quando ei, qui privilegium concessit, solvitur annua pensio.*
- 56 *Quando facultas faciendi totaliter est posita in arbitrio privilegiati.*
- 57 *Quando privilegium non est concessum uti quibus, ut singulis, sed ut universis.*
- 58 *Tunc tot sunt personæ, quot censentur concessiones.*
- 59 *Quando privilegia tendunt ad exceptionem.*
- 60 *Quando privilegiata est Ecclesia.*
- 61 *Quando privilegium est pecunia*

- 62 *ma quæsitum.*
 Quando remunerationis causa est concessum.
- 63 Privilegium non faciendi ex contrario usu amittitur.
- 64 Sive actus contrarius sit factus à Principe, sive à personis singularibus.
- 65 Privilegium de facili amittitur.
- 66 Privilegium ex contrario actu ignoranter factum non perditur.
- 67 Scientia non præsumitur.
- 68 Nec amittitur, quando quis non recordatus de privilegio actum contrarium fecit.
- 69 Nec quando in privilegio adest decretum irritans.
- 70 Nisi Privilegium solum favore privilegiati concerneret.
- 71 Nec quando cum protestatione contrarius actus operatur.
- 72 Vel quando actus contrarius effectum sortitus non fuit.
- 73 Aut quando ex dispensatione contravenit.
- 74 Sive ex amissionet resultare præjudicium concedenti.
- 75 Privilegio quis in præjudicium Principis concedentis renunciare potest.
- 76 Privilegium habens effectum successivum, & reiterabile, ex contraventione in univsum non tollitur.
- 77 Requiritur tunc continuatio actuum per triginta annos.
- 78 Nisi contraventio esset universalis.
- 79 Privilegiatus ad plura contraveniens uni privilegio, alterum non amittit.
- 80 Privilegiatus quoad diversas personas, si quoad unam contraveniat privilegio, quoad alias privilegia retinet.
- 81 Vel quando contraria præsumptio capi possit.
- 82 Aut quando quis coacte privilegio contravenit.
- 83 Vel privilegium est consuetudine acquisitum.
- 84 Tunc nec bona contraventione amittitur.
- 85 Nec quando actus contrarius fit per eum, qui privilegio renunciare.
- 86 Nisi transactis quadraginta annis.
- 87 Cives contravenientes privilegio civitati non præjudicat.
- 88 Nec Clerici statu clericali.
- 89 Ex actu contrario non amittunt familiares, officialesque Sanctæ Inquisitionis privilegia.
- 90 Privilegia primario Sancto Officio sunt concessa.
- 91 Per contraventionem indirectum privilegium non amittitur.
- 92 Privilegiatus ad munera publica acceptans aliquod, non ideo denuo invictus, acceptare cogitur.
- 93 Unica contraventio in actibus successivis non facit amittere privilegium.
- 94 Contrarius actus nihil operatur, ubi

- ubi alia præsumptio capi potest.
- 95 Privilegium momentaneum unica cōtraventione amittitur.
- 96 Privilegiū, quo quis large uti poterat, ex stricō usu restringitur.
- 97 Consuetudo, & modus, quo quis utitur privilegio, illud ampliat, & restringit.
- 98 Ex stricō usu privilegium non restringitur, quando non evenit casus utendi largè.
- 99 Ad retinendū jus sufficit aptitudo, & potentia.
- 100 Privilegium ex renunciatione expressa, seu tacita amittitur.
- 101 Ex hac causa familiares, officialesquē Sandæ Inquisitionis privilegia non amittunt.
- 102 Sub generali renunciatione an veniant privilegia?
- 103 Familiares, officialesquē Sandæ Inquisitionis eo ipso, quod tales esse desierint, amittunt privilegia.
- 104 Privilegium concessum personæ intuitu alicujus ministerii, cessat eo cessante.
- 105 Familiares, officialesquē amittunt privilegia, cessante causā ipsorum.
- 106 Cessante causā privilegii, cessat privilegium regulariter.
- 107 Destructo sacro Tribunali Fidei familiares, officialesquē privilegia amittunt.
- 108 Destructo loco, aut Universitate, cujus intuitu fuerunt concessa, privilegia ipsa destruantur.
- 109 Per suspensionem ad tempus non cessant privilegia.
- 110 Familiares, officialesquē, qui suā culpā ministerium suo deficiunt, privilegium amittunt.
- 111 Privilegia cōcessa ratione alicujus ministerii, cessant quādo culpā privilegiati cessat ministerium.
- 112 Privilegium concessum familiaribus intuitu domini cessat, si familiares decesserint à servitio domini.
- 113 Proprietarii nō servientes officia, privilegia eorum non retinent: sed serventuarii.
- 114 Per revocationem an cessent privilegia familiarium, officialiumque Sandæ Inquisitionis?
- 115 Privilegia ob merita concessa transeunt in contradum, & revocari non possunt.
- 116 Privilegia familiarium, officialiumque Sandæ Inquisitionis ob merita cōcessa fuerunt.
- 117 Prædicta privilegia secundū plures sunt Ecclesiastica.
- 118 Privilegia Ecclesiastica à Principe seculari revocari non possunt.
- 119 Ad privilegia semel concessa revocanda justa causa requiritur.
- 120 Regum proprium est non revocare

- care concessa.
- 121 Nulla causa excogitari potest, quæ legitima sit ad revocanda privilegia Sanctæ Inquisitioni concessa.
- 122 Hujusmodi privilegia contractu tacito concessa fuerunt.
- 123 De illis est asserendum, quod de privilegiis ex contractu concessis judicatur.
- 124 Principis ex contractu non minus obligatur, quam privatus.
- 125 Istius modi privilegia à pluribus Principibus fuerunt concessa, & confirmata.
- 126 Privilegia ab Antecessoribus concessa revocare honestum non est.
- 127 Privilegia Antecessorū favore Ecclesiæ concessa successor continuat, & confirmat.
- 128 Privilegia Antecessorum Imperatorum piis locis concessa, in robore suo bonus Imperator relinquit.
Præsertim si in contractum transferunt: ibid.
- 129 Successor in regno tenetur servare contractus nomine dignitatis gestos.
- 130 Regnum semper est unum, & idem.
- 131 Privilegium concessum non subdito revocari nequit.
- 132 Privilegium non subdito cõcedi valet, sed non revocari.
- 133 Revocare est actus jurisdictionis, quæ exerceri non potest in non subditum.
- 134 Ideo nec dispensare in præjudicium non subditi, etiam cum justa causa, Princeps potest.
- 135 Privilegia concessa collonis, & inquilinis Ecclesiæ, & Monasteriorum à Principe seculari, ab eo revocari non possunt.
- 136 Privilegia hujusmodi immediate ministerio Sancti Officii fuerunt concessa, & mediate familiaribus, officialibusque.
- 137 Princeps non solum potest privilegia à se data moderare, sed in totum tollere.
- 138 Privilegium Principis non est servandum, quando ex post facto incipit esse damnosum.
- 139 Et si non subdito sit cõcessum.
- 140 Privilegium immunitatis decimarum revocatur, quando privilegiatus tot acquirit prædia, pro quibus si non solveret, Ecclesiæ grave damnum resultaret.
- 141 Privilegium exemptionis à procuracionibus concessum Clericis alicujus loci non est servandum, casu, quo ita multiplicati essent, quod procuracione non absorberent.
- 142 Traditur bona distinctio in re, de qua agitur.
- 143 Princeps ex justâ causa potest ad tempus tollere, & suspendere privilegia familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis.

- 144 *Veluti si inceperint esse noci-
va.*
- 145 *Vel si tanta urgeat necessitas,
ut aliter subveniri non possit.*
- 146 *Privilegium de non solvendis
decimis extinguitur, si mi-
nistri Ecclesiæ indigeant.*
- 147 *Privilegia à Principe sæcula-
ri Ecclesiæ, & piis locis con-
cessa ab ipso possunt tolli, &
immutari.*
- 148 *Non præsumitur Principem
uno verbo voluisse revocare
privilegia.*
- 149 *Revocatio, aut est expressa,
aut tacita.*
- 150 *Per legem generalem abro-
gantur privilegia in corpore
juris inserta, non verò non
inserta.*
- 151 *Princeps non præsumitur scire
jus privatum.*
- 152 *Revocatio facta per legem ge-
neralem tunc operatur effe-
ctum, quando lex est suffi-
cienter promulgata, & est
transactum tempus neces-
sarium ad obligationem.*
- 153 *Revocatio tacita etiam fit per
mandatum particulare, &
quomodo.*
- 154 *Rescriptum contra jus com-
mune non valet, nisi de eo
mentionem faciat.*
- 155 *Fit etiam per sententiam, &
quomodo.*
- 156 *Et etiam per novum privile-
gium.*
- 157 *Secundum privilegium non fa-
ciens mentionem de primo
censetur subreptitiè impe-
tratum.*
- 158 *Sivè utrumque sit generale, si-
vè speciale.*
- 159 *Generale prius non tollitur per
secundum speciale, quod de
primo non facit mentionem.*
- 160 *Princeps concedendo genera-
lem favorem non censetur si-
bi auferre facultatem ali-
cui specialiter elargiendi.*
- 161 *Expressa revocatio quomodo
fiat.*
- 162 *Privilegia clausa in corpore
juris non sunt privilegia, sed
jus commune.*
- 163 *Jus commune revocatum non
censetur ex clausulâ non
obstantibus.*
- 164 *Sed indiget specialissimâ dero-
gatione.*
- 165 *Attento nostro Lusitano jure
jus commune non revocatur
per clausulam non obstanti-
bus legibus in contrarium.*
- 166 *Quæ de jure communi suffi-
ciebat, nisi forma legis ali-
ter se haberet.*
- 167 *Privilegia non inserta in cor-
pore juris per clausulam
non obstantibus privilegiis
tolluntur.
Facilius tolluntur jure spe-
ciali introducta, quàm jure
communi stabilita: ibid.*
- 168 *Nisi hujusmodi privilegia ha-
beant clausulam derogato-
riam ad futura privilegia,
requirantquè specialem me-
tionem.*

- 169 *Vel nisi sint à pluribus Principibus confirmata.*
- 170 *Aut quando in concessione adjecta est clausula, quod non possint revocari.*
- 171 *Aut privilegium est concessum ratione publicæ utilitatis, quæ exemplificatur.*
- 172 *Aut est ratione contractus concessum.*
- 173 *Tunc enim nec ex ingratitude valet revocari.*
- 174 *Similiter si non subdito est concessum.*
- 175 *Ex clausulâ non obstantibus privilegia familiarium, officialiumque non revocantur.*
- 176 *Non subsistente justâ causâ Princeps privilegia concessa revocare non potest.*
- 177 *Nisi privilegia ex mera liberalitate procedant.*
- 178 *Ad quæ revocanda generalis revocatio sufficit.*
- 179 *Gaudentes similibus privilegiis illa præcario censentur habere.*
- 180 *Secus est dicendum circa privilegia pecuniâ obtenta, vel ob merita concessa.*
- 181 *Tres in materia dantur conclusiones.*
- 182 *Princeps privilegium suum gratiosum revocare potest.*
- 183 *Non verò non gratiosum.*
- 184 *Nec quod non revocare promisit.*
- 185 *Nisi feudum, vel aliam rem præcario concessit.*
- 186 *Vel quando conventionem suâ revocat secundum ipsius privilegii naturam.*
- 187 *Aut quando jurisdictionalia concessit.*
- 188 *Princeps privilegia non subdito concessa revocare non potest.*
- 189 *Nisi jurisdictionalia concessisset.*
- 190 *Vel privilegium ex post facto enormiter lædit.*
- 191 *Aut privilegium sit re integra.*
- 192 *Similiter quando concurrat justa causa cum privilegio gratuito.*
- 193 *Pariter quando agitur de modico præjudicio.*
- 194 *Revocatio privilegii requirit intimationem, vel quod ad notitiam partis deveniat.*
- 195 *Quando Princeps ex justa causâ privilegia irrevocabilia revocat, ad æquipolens tenetur.*
- 196 *Sicut quando revocat dominium, tenetur ad pretium.*
- 197 *Revocatio ad futuros tantum, non ad præteritos casus privilegii pertinet.*
- 198 *Princeps non præsumitur voluisse statutum Civitatis tollere.*
- 199 *Princeps concedens facultatē legitimam non obstantibus quibuscumque legibus, statuta Civitatis non derogat.*
- 200 *Et si dixerit non obstantibus quibuscumque constitutionibus.*
- 201 *Vel addatur clausula motu proprio.*
- 202 *Ni-*

- 202 *Nisi in privilegio expressa sit clausula pro expressis habentes.*
- 203 *Quæ vim specialis expressio- nis habet.*
- 204 *Idem est dicendum, quando Princeps scivit, vel saltem in genere cogitavit extare statuta Civitatis.*
- 205 *Privilegia ad incogitata non extenduntur.*
- 206 *Ex secundo privilegio non fa- ciente mentionem de primo, derogatum primum non censetur.*
- 207 *Concessio generalis non refer- tur ad ea, in quibus specialiter est provisum.*
- 208 *Privilegium generale subse- quens non derogat privilegio speciali.*
- 209 *Privilegium alicui concessum non debet alterius privilegii operari revocationem.*
- 210 *Privilegium generale non tra- hitur ad ea, quæ Princeps nõ esset in specie concessurus.*
- 211 *Eo vel maxime, si primum pri- vilegium habeat clausulam derogatoriam.*
- 212 *Aut si secundum speciale tolle- ret in totum generale.*
- 213 *Vel primum sit generale, & secundum speciale, aut è con- tra, vel utrumque sit genera- le, vel speciale.*
- 214 *Sive ex primo privilegium sit acquisitum jus in re, sive tantum ad rem.*
- 215 *Quid sit jus in re, & quid jus ad rem.*
- 216 *Quando primum privilegium est conforme juri communi, tollitur per secundum, etsi de eo nulla mentio fiat.*
- 217 *Id est asserendum, quando pri- mum privilegium est insertum in corpore juris sed non quoad nos.*
- 218 *Similiter quando primum est obreptium.*
- 219 *Vel quando primum esset mul- tum vulgare.*
- 220 *Princeps præsumitur scire, quæ à jure civili constituta sunt.*
- 221 *Pari modo, quando Princeps concedendo secundum cogi- tavit de primo.*
- 222 *Aut quando secundum quoad pariem derogat primum.*
- 223 *Ita de rescripto.*
- 224 *Primum tollitur per secundum, quado in eo adjecta est clau- sula non obstantibus quibus- cumque privilegiis, etiam si de illis opus esset specia- lem mentionem facere, quo- rum tenores de verbo ad ver- bum haberi volumus pro ex- pressis.*
- 225 *Hoc procedit, quando hoc fit per legem generalem quoad privilegia non inserta in jure.*
- 226 *Vel per viam alterius privile- gii, quoad ea, quæ non fue- rint in corpore juris, non quo- ad clausa in juris corpore.*
- 227 *Clausulæ utriusque privilegii sunt ponderandæ.*

- 228 *Si verò clausula utriusque sint paris efficaciae, tunc distinguendum est.*
- 229 *Privilegio renunciare quis non praesumitur.*
- 230 *Renunciatio est donatio, quae non praesumitur.*
- 231 *Per actum contrarium privilegii illi censetur renunciatum.*
- 232 *Quoad personam actum facientem.*
- 233 *Et quoad illum tantum actum.*
- 234 *Ni fiat ab eo, qui privilegio renunciare non potest.*
- 235 *Traditur alii modi, in quibus sibi non praedantur privilegia ex actibus contrariis.*
- 236 *Privilegia an ex defectu confirmationis amittantur?*
- 237 *Familiares extranumerarii nullo hodie fruuntur privilegio.*
- 238 *Fundans se in aliqua qualitate eam probare compellitur.*
- 239 *Satius est pauca idonea effundere, quam multis inutilibus homines praegravare.*
- legium morte concedentis; quia privilegia Principis perpetua sunt, & docet esse mansura *Can. 1. & 4. 223. quæst. 2. cap. decet de Reg. jur. in 6.* sunt enim favores, & gratiae, quæ morte concedentis non extinguuntur; ut colligitur ex *cap. sicui nulla de Præbend. in 6. Secundo* per abusum, si privilegiatus suo privilegio abutatur, aut aliorum privilegiis derogat: *cap. dilecta. cap. privilegia 24. de Privileg.* Tertio lapsu temporis, quo privilegium constitutum est, ex *l. quoties Cod. de Precib. Imperatori offerend.* Quarto, si privilegiatus contraverit suo privilegio. Quinto per delictum. Sexto, si datum sit ad faciendum aliquid, eoquæ per decennium non utatur privilegio data facultate, & occasione: *l. 2. ff. de Nundinis.* Septimo contraria prescriptione triginta ut quadraginta annorum: *cap. si de Terra, cap. antecedentibus 15. de Privileg.* Octavo cessante ex toto causa finali: *cap. cum cessante de Appellationib. No. 13* no, si incipiat alicui esse perniciosum, maximè ei, in cuius bonum ductum est: *cap. suggestum de Decimis.* Decimo per sententiam latam contra privilegium in iudicio exhibitam, à qua non fuit appellatum; argumento *textus in cap. suborta de Sentent. & re iudicat* Undecimo, privilegium speciale prius tollitur per speciale posterius faciens mentionem de priori: *cap. cum ordinem de Rescriptis*

Variis modis privilegia amittuntur, quos breviter narrabimus, & de unoquoque postea latius, agemus. Primo amittitur privilegium morte privilegiati, si sit personale, ex *cap. privilegium de Regul. jur. in 6.* cæterum licet mandatum morte mandantis finiatur, non tamen privi-

16 *tis.* Duodecimò per renunciatio-
nem tacitam, vel expressam. Deci-
mo tertio per revocationem: quos
17 modos tradunt *Andreas de Val-*
lensis, Henricus Zoz. in parat.
ad libr. 5. Decretalium tit. 33.
18 *de privileg. Castilb. de tertiis*
cap. 19. num. 33. Salgad. de reg.
protection. 3. part. capit. 10. à
num. 100. Barbos. de offic. & po-
test. Episcop. allegat. 26. à num. 10.
& in cap. 8. de constitutionib. Gi-
urb. cons. 59. à num. 8. Cyriac.
controv. 57. 155. & 158. Solorz.
tom. 2. de jur. Indiar. libr. 3. ca-
pit. 9. à num. 9. Julius Caponius
tom. 2. discept. 91. artic. 1. Mo-
lin. de primog. libr. 2. capit. 7.
num. 71. ubi Addentes Grac. de
nobilit. gloss. 1. §. 1. à num. 79. &
gloss. 6. per tot. Bobadilb. libr.
39 *5. politicor. capit. 10. & quam-*
plurimi alii in discursu referendi.
Cardos. in prax. Judicum verb.
privilegium Peg. ad princip. Ord.
libr. 2. tit. 25. num. 4. Pereyr. in
suâ Academiâ libr. 3. disp. 1. à q.
3. usque ad 7.

19 His præhabitis quæro primò:
an privilegia familiarium, offi-
cialiumquè Sanctæ Inquisitionis
morte Regum concedentium ex-
20 pient? Respondeo negativè:
quia privilegium semel ritè acqui-
situm non cessat, nec dimittitur
morte concedentis per se ex regu-
lâ juris, quòd gratia semel obten-
ta non cessat per mortem conce-
21 dentis: *cap. super gratia de offic.*
Dellegat. capit. si cui nulla 31.

de præbend. in 6. est enim privile- 22
gium species gratiæ, & ad dona-
tionem spectat, quæ non cessat
morte donantis: *Zoz. supr. num.*
30. & supr. diximus n. 4. nisi ad be 23
neplacitum, vel quandiu vixerit,
aut voluerit concedens, sit conces-
sum; quia hæ clausulæ solâ morte
concedentis expirare faciunt pri-
24 privilegia: Zoz. ad Decretales. tit. de
privileg. n. 33. ibidem Vallens. n.
4. Suar. de legib. libr. 8. cap. 30.
latè Barbos. clausulâ 3. & 6. per
tot. ubi latè de naturâ harum clau-
sularum.

Eo vel maximè, quia cum privi- 24
legium, de quo agimus, sit favora-
bile, ut sæpè diximus, & nullus sit
Doctor, qui asserat privilegia fa-
vorabilia morte concedentis ex-
pirare, licet non defuissent affir-
mantes privilegia odiosa morte
concedentis expirare, & quia res
jam non sit integra, cum privile-
gia suæ executioni tradantur: undè
non potest in præsentem adaptari 25
sententia eorum, qui dixerunt
morte concedentis expirare pri-
vilegia, quæ tempore mortis sunt
re integrâ; ultra quòd, hæc senten-
tia vera non est, quia gratia, ut facta
est, habet perfectum effectum, nec
distinctio, res integra fit, nec ne, in 26
eâ locum habet; quia *text. in cap.*
licet. cap. relatum. cap. gratum de
offic. Deleg. loquuntur in rescrip-
tis justitiæ, in quibus locum habet
prædicta distinctio; & *text. in cap.*
si cui nulla de præbend. in 6. loqui- 27
tur de gratiâ faciendâ, & non fa-

- 27 *eta: Suar. dict. lib. 8. cap. 31. ubi ait, quod si alicui detur licentia eligendi pro libito confessarium, gratia ista etiam mortuo concedente ante electionem non expirat: text. in capit. gratiose de rescript. in 6. ubi Barb. à n. 1. usque ad 10.*
- 28 *Quæro secundò: an morte familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis expiret privilegium? Quoad ipsos, & eorum viduas, ac filios, filiasque, totaliter extingui abundè diximus*
- 29 *cap. 6. & cap. 7. ita ut ad hæredem non pertineat; nam secundum regulam juris in omnibus causis id servatur, ut ubi personæ conditio locum facit beneficio, ibi deficiente eâ, beneficium quoque deficiat, ex l. in omnibus ff. de regul. jur. Tale est privilegium competentiae, quod habet pater, patronus, socius, donator, maritus, ex l. sunt qui 16. l. item miles ff. de re. judicat. l. maritum 12. cum*
- 30 *seqq. ff. solut. matrim. Dignitati item, aut numeri si adnexum sit privilegium, & defungatur dignitate, Prælati isto exiunt, quia dignitati adhæret: Ord. libr. 2. titul. 59. in princip. ubi Peg. gloss. 2. à num. 10. Bobadilh. libr. 5. politicor. capit. 6. Salgad. de reg. protect. 3. part. capit. 11. Solorz. libr. 4. politicor. capit. 1. Olea de cession. jur. titul. 6. quæst. 2. & 3. per tot. latè Xamar. de offic. Judic. 2. part. quæst. 2. à*
- 31 *num. 49.*
- 32 *Quæro tertio: an familiares, officialesque Sanctæ Inquisitionis privilegiis suis abutentes illa amittant? Respondeo affirmativè; quia, ut inquit text. in capit. tuarum 11. de privileg. qui privilegiis abutuntur, privilegia merentur dimittere: consonat text. in cap. ubi 24. in princip. eodem titulo cap. continerit 2. de sentent. & re judicat. l. si quis sine 40. ff. de negot. gest. Escobar. de puritat. 2. part. gloss. 8. num. 3. Barbof. in dict. cap. tuarum num. 25. Suar. de legib. libr. 8. cap. 36. Cancer. 3. variar. cap. 3. n. 83. ubi ait Principem posse privilegia Baronum cassare, si eis abutantur: Bobadilh. libr. 5. politicor. capit. 10. num. 21. Barbof. infinitis relatis in cap. 43. de rescript. Zoz. supr. num. 38. Gonzales in reg. 8. gloss. 56. à num. 1. Themud. decis. 2. num. 12. Cabed. 2. part. arest. 3. infinitos citat. Peg. ad Ord. libr. 2. titul. 45. §. 7. gloss. 19. num. 3. & tit. 2. in princip. à num. 4. & titul. 29. §. 2. & 3. & titul. 25. in princip. num. 4. cum*
- 33 *infinitis Cortiad. decis. 208. num. 18.*
- 34 *Abusus propriè significat defectum in ipso usu privilegii, vel in his, quæ illud concernunt, idque per expressum utendo privilegio ultra ejus limites, alio tempore, loco, in materia personæ non concessis: Canon ubi*
- 35 *7. distinct. 74. Canon privilegium 11. quæst. 3. aut etiam ex causâ privile-*

36 Privilegii quis accipit occasio-
nem peccandi, ex capit. contin-
git 45. de sentent. excommuni-
cation. ubi Barbof. vel ejus fini

37 repugnat per pravos mores. Sic
beneficiatus, privilegiatus, absens
studiorum causâ, studium negli-
gens, vel aliâs contra finem privi-
legii peccans dicitur abuti pri-
vilegio, text. in capit. 3. de sta-
tu Monachor. capit. ex parte de
Cleric. conjugat. ubi Barbof. &
communiter DD. capit. 1. eodem

38 titul. 1. in 6. ubi Clerici conjuga-
ti laicè viventes privilegio Cleri-
cali, quod habetur in capit. ex
parte 27. de privileg. Tridenti-
num de reformation. sect. 13. ca-
pit. 6. ubi Barbof. Peg. in locis
proximè citatis. amittunt privile-
gium.

39 Sunt autem hujusmodi abu-
sus culpabiles, ut merito punian-
tur abutentes, ex l. Judæos ff. &
Cod. de Judæis cap. privilegium
63. 11. quæst. 3. l. 42. tit. 18. part.
3. Gratian. forens. capit. 186.

40 non semper tamen in universum,
& quoad totalem amissionem, ut
patet ex text. in cap. cum incun-
ctis 7. de election. ubi latè Bar-
bof. & Consales, ubi tantum

41 in illo actu quis amittit privile-
gium, nec semper in perpetuum, ut
resolvit Ord. libr. 2. titul. 45. §. 7.
judicatumquè tradit Cabed. 2. p.
arrest. 3. & decis. 9. n. 8. Barbof.
ad Ord. d. §. 7. Fragos. de regim.
Reipubl. 1. part. libr. 3. disput.
7. num. 42. Hermosilb. in l. 3. tit.

5. part. 5. gloss. 5. num. 3. Spadas.
in theatr. viduali disquisition.
7. num. 14. sed proût culpa posi-
tulaverit, nec regulariter ante
sententiam declaratoriam, ex dict.
Canon. ubi 7. dist. 74. Zoz. supr.
n. 38.

43 Quæro quartò: an familia-
res lapsu temporis amittant pri-
vilegia? Respondeo negativè; quia
licet privilegia, quoad tempus
concessa, eo lapsu finiantur, ex
Ric. part. 6. collectan. 2281.
Castejon in alphabetic. jur. verb.
privilegium num. 9. tamen cum
privilegia familiarium, officiali-
umquè Sanctæ Inquisitionis non
sint ad tempus concessa, sed in-
definitè, nullo temporis lapsu a-
mittuntur.

45 Quæro quintò: an familiares,
officialesquè contravenientes suo
privilegio illud amittant? Respon-
deo negativè: nam licet regula sit,
quod contraveniens privilegio suo
illud amittit, ut infra apparebit;
familiares tamen, officialesquè
Sanctæ Inquisitionis privilegium
non amittunt; quia non ipsis, sed
ministerio Sancti Officii, fuit con-
cessum, ut latè diximus cap. 19. &
infra dicemus.

46 Quæro sextò: an familia-
res, officialesquè Sanctæ Inqui-
sitionis ob crimen privilegium
amittant? Respondeo, quod si
familiares, officialesquè Sanctæ
Inquisitionis committant crimi-
na, de quibus capit. 13. & 14.
privilegio fori non gaudent, non

- 47 quia privilegia amittant, sed quia, quoad ea, privilegium non habent, nec quoad crimen tabaci, prout observatum vidi contra quendam officialem continuum Sanctæ Ebo-
 48 *Ord. libr. 2. tit. 47. ad rubric. glos. 1. n. 72. qui ad Ord. lib. 2. tit. 59. §. 10. gloss. 12. n. 3. & 4. docet Senatorem propter crimen aliquando privilegium amittere.*
- 49 Quæro septimò: an ex non usu familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitionis privilegia amittant? Cui dubio ut plenè satisfaciam, tres conclusiones cum suis limitationibus proponam.
- 50 Prima conclusio sit: quòd privilegium, quo datur facultas aliquid faciendi, ex non usu per decennium amittitur, ut probatur *ex l. 1. ff. de nundinis*, in qua sunt unanimes omnes *DD. de quib. n. 8.* & quæ procedit in omnibus casibus, quæ considerari possunt, exceptis sequentibus.
- 51 Primus, quandò non venit casus utendi privilegio; quo in casu privilegium per non usum non amittitur, ut infinitis relatis docet *Mandos. de privileg. ad instar gloss. 15. num. 9.* & nos diximus *n. 10.*
- 52 Secundus est, quandò quis ignoravit se habere privilegium; argumento *text. in l. 1. §. qui usum fructum ff. quib. mod. usus fruct. amittat. ubi Baldo & Alberic.*
- 53 *Mandos. supr. num. 12. qui n. 13.*
- hoc intelligit, nisi elapsi sint triginta anni.
- Tertius est, quandò quis ex aliquo legitimo impedimento suâ culpâ non causato privilegio uti non potuit, ut notant *DD. ad text. in l. & Attilicinus ff. de servitutib. cum plurib. Mandos. dict. gloss. 15. num. 11. Hortigas in patrocinio pro Cesare part. 3. n. 9. ubi cum Jason. Padilb. & aliis asserit non posse dici, amisisse privilegia per non usum illum, qui non usus est privilegio, quia est legitime impeditus: cap. Abbate 25. de verbor. significat. ubi Barbof. n. 12.*
- Quartus est, quandò ei, qui privilegium concessit, solvitur annua pensio ratione privilegii concessi: *Mandos. supr. n. 10. Bald. de prescriptionib. in quarta parte quarta partis q. 4.*
- 55 Quintus est, quandò facultas faciendi totaliter est posita in arbitrio privilegiati, veluti, si Princeps alicui facultatem concederet, quòd in flumine molendinum ad ipsius privilegiati beneplacitum constituere posset: *Mandos. supr. multis relatis num. 14. & 15.* sed in hoc casu puto distinguì oportere, an arbitrium, seu libera facultas privilegiato concessa, referatur ad privilegium, an ad tempus: ut primo casu, veluti, si dictum esset, concedimus privilegium construendi molendinum, si volueris, vel ad libitum voluntatis tuæ, privilegium ex non usu amittatur:

mittatur: Secundo casu, veluti, si dictum esse, concedimus tibi privilegium construendi molendinum, quodcumque volueris; privilegium perpetuum intelligitur: *Hering. de molendinis. Boss. de Principe, & privilegiis ejus.*

57 Sextus, quod privilegium non est concessum aliquibus, ut singulis, sed ut universis; quia tunc non usus privilegii Universitati concessi non facit amittere privilegium, quoad omnes, sed tantum quoad eos, qui privilegio usi non sunt; quia vitium, aut negligentia unius non nocet omnibus: *Cancer. 3. vpr. cap. 3. num. 21. & 22.*

58 Etenim omnes privilegiati veniunt ad privilegium ex propria personâ, cum omnibus singularibus presentibus, & futuris sit concessum, & censeantur tot concessiones, quot sunt personæ, ex *l. si arogata vers. penult. ff. de adoptionib. l. coheredi §. cum filia ff. de vulgar. substit.*

59 Septimus est, quod privilegia tendunt ad exceptionem, veluti si alicui, quod super aliquâ re conficiendâ molestia non possit referri, semper enim privilegiatus ope exceptionis molestiam inferentem repellere poterit ex vi istius privilegii, ut notant DD. *ad text. in l. pure §. fin. ff. de doli exception. cum infinitis Mandos. de privileg. ad instar gloss. 16. n. 16.*

60 Octavus casus est, quod pri-

vilegiata est Ecclesia, aut Monasterium; quia tunc privilegia non amittuntur nisi spatio quadraginta annorum, ut notant omnes in *cap. accedentib. de privileg. Mandos. supr. n. 6. & 7.*

61 Nonus est, quod privilegium est pecunia quæsitum, quod per non usum decennalem non amittitur: *Mandos. supr. n. 18.*

62 Decimus est, quod privilegium renunciationis causa est concessum: cum multis *Mandos. supr. num. 19. Castald. de Imperatore q. 55. n. 9.*

63 Secunda conclusio fit: quod privilegium non faciendi ex contrario usu, seu actu contrario ipsi privilegio, amittitur: ut habens immunitatem à tributorum onere illa solvat: *cap. 6. cap. accedentibus 15. de privileg. ubi Barbof. ubi communiter vim ponunt in tacita renunciatione, quæ ex contrario usu colligitur, quod verum est, quoad illum actum, & fructum pro eâ vice privilegii; nam ut privilegium in totum tollatur, non sufficit tacita ista renunciatio, necessaria est legitima prescriptio contra privilegiatum, qui debito tempore non utitur privilegio, quod in Ecclesiasticis juribus est quodraginta annorum; dict. cap. 15. ante istud tempus legitime completum ipso privilegio quoad substantiam suam non possunt dici privati, quibus illud competit; quia per solam contraventionem non potest quis dici renunciare toto*

- toto privilegio, nisi in eo, in quo contravenerit, in actu scilicet illo, non in futuris: *Zoex. ad Decretales libr. 5. tit. 33. de privileg. num. 36. latè Giurb. conf. 59. n. 8. l. 2. Cod. de jur. domin. impetr. l. commissorie Cod. de pact. inter emptor. & venditor. capit. cum accessisset 8. de constitutionib. ubi Barbos. & Gonsales multos dant concordantes*, quibus adde, quos refert *Giurb. dict. n. 8.* ubi docet privilegium contrario actu amitti, si ve actus contrarius gestus sit à Principe, si ve à personis singularibus ejusdem loci, dummodò in aliorum civium notitiam venerit, qui non contradixerint, quia de facili amittitur privilegium, ex *dict. cap. cum accessisset. Girond de privilegior. & exemption. explication. num. 103. Surd. conf. 509. n. 7. Giurb. dict. n. 8.* quæ quidem regula certissima est apud omnes, de quibus *n. 18.* cum sequentibus limitationibus.
- 66 Prima est, quando ignoranter quis suo privilegio contravenerit: *capit. si de terra de privileg. ubi Barbos. Mandos. de privileg. ad instar gloss. 15. num. 30. Giurb. dict. conf. 59. num. 44.* nec scientia præsumitur ex *l. verius ff. de probationib. Giurb. dict. num. 44. referens alios.*
- 67 Secunda est, quando quis non recordatus de privilegio, aut aliqua alià de causà per errorem privilegio contravenit, putà, si quis solvere ex privilegio non tenetur, & per errorem solvit; nam hoc casu ex solutione factà per errorem privilegiatus privilegium non amittit, immò solutum repetit: *Bald. & alii relati à Mandos. supr. n. 31.*
- 69 Tertia est, quando in privilegio adest decretum irritans, cui nullo temporis spatio per actus contrarios renunciari posset: *Archidiaconus, & fere omnes Ordinarii in cap. cum beneficio de præbend. in 6. Mandos. num. 32. Martin. de Laudens in tract. de privileg. & rescript. quæst. 84.* quòd tamen non procedit, quando privilegium totum concerneret solum in favorem privilegiati, quo in casu privilegiatus, non obstantè decreto irritante, potest privilegio per actus contrarios renunciare: *Mandos. cum aliis dict. n. 32.*
- 71 Quarta est, quando faciens actum contrarium expresse protestatur se nolle ex hoc actu privilegium amittere; protestatio enim reservat in hoc casu privilegium: *Bartbol. Bald. & communiter omnes in l. 2. Cod. de his, qui sponte muner a publica, cum infinitis Mandos. supr. num. 33. cum aliis Zoex. supr. num. 36. propè fin. & nos de Recusationib. libr. 4. cap. 1.*
- 72 Quinta est, quando actus contrarius privilegio non esse sortitus effectum: *Mandos. supr. num. 34.* ubi infinitos citat; quia per actum imperfectum privilegio quis renun-

- renunciare non censetur: *Mandos. dict. n. 34.*
- 73 Sexta est, quando quis ex dispensatione privilegio cōtravenit: *Jason in l. fin. ff. de constitut. pecun. Mandos. supr. num. 37. ubi alios citat.*
- 74 Septima est, quando ex amissione, aut tacitâ renunciatione privilegii Principi, qui privilegium concessit, præjudicium resultaret; non enim potest quis renunciare privilegio in præjudicium Principis concedentis: *cap. cum pro eo tempore de arbitr. ubi Barbof. Mandos. de privileg. ad instar glos. 15. n. 38.*
- 76 Octava est, quando privilegium habet effectum successivum, & reiterabile, veluti, in privilegio exemptione aliquem annuâ pensione, seu quæ pluribus vicibus fieri debet: tunc enim ex unico actu contrario putâ ex unicâ solutione annuâ, privilegium non amittitur, nec illi, nisi quantum ad illum actum censetur renunciatum: *Bald. in cap. plerumque de rescript. & in l. Senatores ff. de Senatorib. Mandos. supr. num. 22. l. voluntariae Cod. de excusation. tutor. Valensuell. conf. 79. num. 134. Giurb. conf. 59. num. 49. Gail. libr. 2. observ. 60. num. 11. Fontanell. de pact. nuptialib. clausulâ 4. gloss. 10. n. 132.*
- 77 Requiritur enim continuatio actuum contrariorum per triginta, seu quadraginta annos. *Barthol. & alii in l. fin. ff. de constitut. pecun. cum infinitis Mandos. supr. num. 22. Vivius communium lib. 2. opin. 237.*
- Quæ autem non procederet, 78 quando contraventio esset universalis, quoad omnes actus, vel ab actu, in quo quis contravenerit, cæteri actus dependerent, veluti, si exemptus à gabellarum solutione pateretur se scribi in libro communis extimi: nam licet iste exemptus ex unicâ solutione non amitteret privilegium, nisi quoad illum actum, quia est actus particularis alios non concernens, tamen patiens se scribi in libro communis extimi amitteret privilegium, quia hujusmodi contraventio est actus universalis, à quo cæteri dependent, respiciens etiam ad solutiones futuras; *d. l. voluntariae, cum mult. Mandos. dict. gloss. 15. num. 23.* & ita procedit id, quod multi tenent exemptum à solutione gabellarum ex unico actu amittere privilegium, qui debent intelligi, quando concurrat actus universalis: *Barbof. in cap. accedentibus 15. de privileg. n. 7.*
- 79 Nona est, quando quis in pluribus unico privilegio contentis est privilegiatus; quia tunc contraveniens privilegio in uno non dicitur amisisse privilegium, quoad alia, in quibus pariter est privilegiatus: *Mandos. aliis relatis n. 24. Barbof. in dict. leg. voluntariae n. 3.*
- 80 Decima est, quando privilegi-
um

- um, putà non solvendi, respicit diversas personas, quibus non existente privilegio esset aliquid solvendum, quo in casu privilegiatus solvens uni, & in hoc contraveniens privilegio, non amittit privilegium, quoad alias personas, ut illis solvere teneatur: *Ruinus lib. 4. conf. 93. cum aliis Mandos. n. 25. Barb. dict. n. 3.*
- 81 Undecima est, quandò actus privilegio contrarius esset ejus generis, quod in eo alia præsumptio, quàm renunciationis privilegii, cadere possit; quia tunc non amittitur privilegium, veluti, si Canonici, qui privilegium habent de certo canonicorum numero alium canonicum de mandato Papæ supra numerum recipiant, quo casu cadit præsumptio obedientiæ, nec ex hoc privilegium dicitur amissum: multis citatis *Mandos. supr. n. 26.*
- 82 Duodecima est, quandò quis coactè, vel per vim privilegio contravenit: *l. cura ff. de munerib. & honorib. Mandos. n. 27.*
- 83 Decima tertia est, quandò privilegium est consuetudine acquisitum, quod per unum actum contrarium non amittitur; quia consuetudini non censetur unico actu contrario, immò nec bina contrafactione, derogatum, nisi actus contraventionis esset factus collegialiter: *Felin. in cap. cum accessisset 8. de constitutionib. Nat. lib. 3. conf. 636. num. 118. Mandos. aliis citatis dict. gloss. 15. n.*
35. & 36. Decima quarta est, quandò actus privilegio contrarius fit per eum, qui privilegio expresse renunciare non posset; tunc enim ex solo actu contrario, nisi lapsus quadraginta annorum concurrat, privilegium non amittitur, veluti, si per unum monachum fieret actus contrarius privilegio monasterio concessio; ut cum infinitis firmat *Mandos. supr. num. 28. & 29.* ex actu contrario Cives contraveniendo nec præjudicant privilegio Civitati concessio, sicut nec Clerici præjudicant Ecclesiæ, *DD. in cap. accedentibus de privileg. ubi latè Barbof. Giurb. infinitis relatis conf. 59. n. 47. Mandos. dict. num. 29. Magon. decis. 67. num. 39. Barbof. in cap. cum accessissent 8. de constitutionib. n. 6.*
- 89 Ex quibus colligitur, quod ex actu contratio privilegio non amittunt familiares, officialesque Sactæ Inquisitionis privilegia: quia privilegium, quod nedum privilegiati favorem respicit, sed etiam alterius, in ejus præjudicium contrario actu renunciari non potest: *cap. cum tempore de arbitr. cap. 2. de restitution. in integr. cap. cum olim de privileg. in 6. ubi DD. & Felin. num. 28. Decian. num. 84. capit. accedentibus de privileg. Trentacinq. variar. lib. 1. titul. de rescript. & privileg. resolution. 10. num. 1. Giurb. conf. 59. n. 47. Menoch. lib. 6. præsum.*

presumpt. 41. numer. 5. & conf. 1226. à numer. 23. Otallor. de nobilitat. part. 2. & 3. cap. 9. num. 13. & privilegia familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis primario ministerium Sancti Officii respiciunt, & secundo ipsos familiares, officialesquè, ut sæpè decantavimus.

91 Decima quinta est, quando quis contraveniendo directè obviat privilegio; directè autem dicimus, si actus contra jus in totum privilegio adversetur, secus si indirectè contraventum sit privilegio; ut erit, quando quis habet privilegium generale, ne teneatur ad aliqua munera publica subeunda, ipsequè postea sponte acceptavit unum, non præjudicat sibi in aliis, nec etiam in illo, si lehud vocetur ad illud: *dist. 1. voluntariæ Cod. de excusat. tutor. Giurb. supra num. 48. Trentacinq. supr. resolut. 9. num. 5. & resolut. 10. n. 2.*

93 Decima sexta est, quando contraventio consistit in unico actu: nam licet cōtroversum, sit an unus actus contrarius sufficiat? Vera tamen est negativa resolutio, quæ probatur jure, & ratione. Jure ex *l. voluntariæ Cod. de excusation. tutor.* quæ habet voluntariæ tutelæ munera privilegiis nihil derogare: ratione, quia contrarius actus non debet operari ultra illum casum, in quem cum possit cadere alia præsumptio, quam renunciationis,

illa assumenda; ut supra diximus hic autem alia cadit, scilicet, quod tantum in hoc negotio, & in gratiam talis personæ actum contrarium admiserit: ita *Zoex. ad Decretales lib. 5. tit. 33. de privileg. num. 33. Barbos. in capit. cum accessissent 8. de cōstitutionib. num. 6.*

Cui resolutioni non offendit *text. in cap. cum accessissent 8. de cōstitutionib.* ad illa verba ibi: *Nisi postea Canonici contraverint aliquem in primicerium eligendo*; per quæ verba videtur sufficere una controversia ad privilegium destruendum: quia respondetur, quod ex eo, quod rescriptum, de quo ibi constitit in unico actu momentaneo, qui in continenti fit, vel tollitur, ut per unam contraventionem potuerit amitti, cum in tali materia renunciatio, quoad unum actum sit renunciatio simpliciter; nihil mirum, quod una contraventio sufficiat, quæ non sufficeret, si actus esset reiterabilis; ut diximus *num. 76. Zoex. d. num. 37.*

Tertia conclusio fit; quod privilegium, quo quis largè uti poterat, ex stricto usu restringitur, & in parte ob non usum amittitur. *Mandoz. de privileg. ad instar gloss. 15. n. 39.* ubi infinitos citat, quibus omnes, quos citavimus *numer. 18. Barbos. in cap. 8. de cōstitutionib. & in cap. 8. de consuetudin. à num. 6. & voto 9.*

- Matheu de re criminali controv.* 6. à num. 61. *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. à numer. 59.* *Cardos. in prax. Judic. verb. privilegium. Salgad. de reg. protecl. 1. part. cap. 9. à num. 9. & 37. & 61.* *Vella dissertation. 30. à n. 61. & 33. à n. 70.* consuetudo enim, & modus, quo quis utitur privilegio, illud ampliat, restringit, & declarat: *Mandos. cum mult. n. 40. qui num. 41.* multis laudatis docet, quod privilegiū ex stricto usu non restringitur, quando non evenit casus utendi large, quia ad retinendum jus sufficit aptitudo, & potentia, ex *Barthol. in l. arboribus §. nam si egrum ff. de usufruct. Gail. libr. 2. observat. 60.* *Garc. de nobilitat. gloss. 6. num. 37.* *Barbos. in cap. cum accessissent de constitutionib. numer. 5.*
- 97
- 98
- 99
- 100
- 102
- Quæro octavò: an familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitionis per renuntiationem amittant privilegium? Respondeo negativè; nam licet regulare sit, quod privilegium per renuntiationem, sive expressam, sive tacitam amittatur; ut pluribus laudatis docent *Zoez. ad Decretales lib. 5. tit. 33. de privileg. num. 34. & 35. latè Menoch. lib. 6. præsumpt. 41. per tot.* quibus adde penè infinitos, quos citavimus *cap. 4. & 19. & quos citat Peg. ad princip. Ord. lib. 2. tit. 25. num. 4.*
- 102
- Veruntamen cum privilegia familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis non intuitu ipsorum sint concessa, sed intuitu ministerii Sancti Officii, ut probavimus *d. cap. 4. & 19.* rectè sequitur, quod per renuntiationem non amittuntur, cum privilegia in favorem alicujus introducta ab ipso, & non ab alio valeant amitti: *Carlev. de judic. tit. 1. disput. 5. quæst. 5. num. 300.* ubi an sub generali renuntiatione veniant privilegia.
- 103
- Quæro nonò: an familiares, officialesquè Sancti Officii amittant privilegia, quamprimùm officiales, familiaresquè esse defuerint? Respondeo affirmativè; quia privilegia concessa personæ intuitu alicujus ministerii, mutatione personæ, aut ministerii amittuntur, ut nos cum multis docuimus *cap. 6. & tradunt Salgad. de reg. protecl. part. 3. capit. 11. à numer. 20. latè Olea de cession. jur. tit. 6. quæst. 2. & 3. Solorzan. lib. 4. politicor. cap. 1. folio mibi 503. appositè Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 59. in princip. gloss. 2. num. 10 11. & 12. ubi alia jura, & DD. citat, Zoez. supr. numer. 32. & 33.*
- 104
- 105
- Quæro decimò: an familiares, officialesquè Sanctæ Inquisitionis amittant privilegium cessante in totum causâ finali, ipsius privilegii? Respondeo affirmativè, quia cessante causâ finali, quæ est principalis causâ privilegii, à quâ dependet, & in fieri, &
- in

in conservari, privilegium cessare
necessè est, ex regul. *ix. in capite*
cessante de appellationib. uti ca-
rens fundamento: *Zoez. dict. n. 32.*
& 33. Peg. dict. n. 10. & 11. &
ad Ord. lib. 2. tit. 29. §. fin. gloss.
7. Frater Dominicus Maria. Brâ-
caccinus de jur. doctoratûs lib. 2
cap. 20. n. 6.

¹⁰⁷ Infero hinc, quod destructo
Sacro Tribunali Sancti Officii,
quod Deus avertat, cessant privi-
legia familiarium, officialiumque
Sanctæ Inquisitionis; quia regula
est, quod destructo loco, com-
munitate, aut Universitate, cu-
jus intuitu privilegium fuit con-
cessum, extinguitur jus omne illi
coherens, tanquam destructo
¹⁰⁸ fundamento, cui adhæret: *Zoez.*
sup. n. 43. Bobadilb. lib. 5. politi-
cor. cap. 6. Sa'gad. de Reg. prote-
ction. 3. part. cap. 10. à num. 280.
Casillb. de tertius cap. 36. dummo-
¹⁰⁹ do tollatur in perpetuum; secus,
si ad tempus ex aliquâ causâ sus-
pendatur, vel si illius exercitium
per vim hominum, aut alio casu
suspendatur: *Zoez. d. n. 43.*

¹¹⁰ Similiter infero, quod si famia-
res, officialesque Sanctæ Inquisi-
tionis sine licentiâ, aut legitimâ cau-
sâ ministerio Sancti Officii actu,
vel aptitudine defuerint, privilegia
amittunt; quia privilegia concessa
ratione alicujus ministerii cessant,
quando culpâ privilegiati respec-
tu illius cessat ministerium, ex *l.*
¹¹¹ *fin. §. fin. ff. de pœnis, facit ix. in l. 1.*
Cod. ubi Senat. vel clarissimi, ideo

privilegium concessum familiari-
bus intuitu Dominorum cessat,
si familiaris decesserit à servitio
Domini, cui privilegium fuit cõ-
cessum: *Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 59.*
¹¹² *§. 1. gloss. 3. n. 7. in fin. & ad ru-*
bric. Ord. lib. 2. tit. 33. n. 222. &
223. & expressum est in §. 10. re-
formationis justitiæ, ubi late Tho-
me Vas. Almeid. de numer. qui-
nar. cap. 5. n. 6.

Subinfero, quod privilegia
concessa aliquibus ratione officio-
¹¹³ rum quorum sunt proprietarii,
cessant, si ipsi officia non exercue-
rint, & illis fruuntur, qui officia
serviunt, prout bis judicatum vi-
di: ex *l. binos 10. ff. de advocatis di-*
versor. Judic. ubi Barbof. cum
mult. n. 20. Peg. d. n. 223. & omnes
supra citati.

Quæro decimò, an privilegia
familiarium, officialiumque San-
¹¹⁴ ctæ Inquisitionis amittantur per
revocationem? pro parte nega-
tiva stat primo, quod privilegia
ob remunerationem servitorum
sanguinis pro Regibus effusi, vel
civium benemerita, aut aliâ de-
centi ratione concessa, nec merè
gratiæ existimantur, sed actus o-
nerosi in vim contractûs, quæ pe-
nitus revocari, aut retractari non
possunt: *l. sed & si lego §. consulti*
¹¹⁵ *ff. de petition. hæreditat. ubi Bar-*
thol. Giurb. conf. 59. num. 62. &
conf. 94. per tot. ubi coacervat
pendè infinitos Cabed. 1. part. de-
cis. 20. & 95. n. 14. quibus adde,
quos referunt, & sequuntur

*Cyriac. controu. 310. Cresp. ob-
serv. 15. ubi quis cognoscat de re-
vocatione. Jul. Caponius tom. 5.
discept. 398. Valensuel. conf. 85.
Fontanel. decis. 138. à n. 1. Bar-
bos. in l. 1. ff. solut. part. 1. à nu-
mer. 5. Hermosilb. in l. 53. gloss.
1. n. 23. & gloss. 6. à num. 5. tit. 5.
partit. 5. Solorz. de jur. Indiar.
lib. 1. cap. 22. à num. 54. & libr.
5. cap. 1. à num. 94. Castilb. de ter-
tiis cap. 16. num. fin. & cap. 8. à n.
138. & cap. 41. à n. 192. Salgad.
de Reg. protection. 3. part. à n. 95.
Vellar lib. 1. respons. 8. apud quos
pene innumerabiles invenies. Peg.
ad Ord. libr. 2. tit. 25. in princip.
num. 4. & 11. & tit. 44. in princip.
à num. 12.*

116 Atqui privilegia familiarium,
officialiumque Sanctæ Inquisitionis
ipsis fuerunt concessa in remun-
erationem servitiorum, quæ ipsi
familiares, & officiales Deo, &
Regi fecerunt, & faciunt; ut ex
ipsis privilegiis patet relatis in cap.
3. nec non ipsis ministris Sancti
Officii ob servitia continua, quæ
ipsi Deo, & ipsi Regi, ac toto Re-
gno quotidie fiunt, quibus nihil ap-
ud Deum, & homines nullum aliud
servitium comparari potest; nam
ex labore, & sudore horum mini-
strorum, Verus Deus amatur, &
diligitur, vera religio colitur,
pax, & quies publica confurgit,
quas ob rationes verè, & proprie
vocantur fidei tutamen, ac præsi-
dium, veritatis patrocinium, bo-
norum morum Zellatores, pacis,

& quietis publicæ defensores in-
victi: ergo hujusmodi privilegia
revocari non possunt.

Secundò considerari potest, 117
quod privilegia familiarium, of-
ficialiumque Sanctæ Inquisitionis
sunt Ecclesiastica, & non sæcu-
laria, ut docent plures, quos ci-
tavimus cap. 19. n. 121: sed pri- 118
vilegia Ecclesiastica à Principe
sæculari revocari non possunt, teste
*Zoez. cum aliis ad Decretales lib.
5: tit. 33. de privileg. num. 40.* er-
go privilegia familiarium, & offi-
cialium Sanctæ Inquisitionis per
revocationem Principis sæcularis
non amittuntur.

Tertiò, quia ad revocanda pri- 119
vilegia semel concessa requiritur
justa causa; nam Regum propri-
um est non revocare concessa: *Gi-
urb. conf. 94. n. 2. ubi citat. Bar-
dell. conf. 22. num. 17. Peregrin.
conf. 4. num. 36. & alios,* & quod
privilegia semel concessa sine jus- 120
tâ causâ non revocantur, tradunt,
ac docent omnes, quos citavimus
n. 114. quibus adde *Sanch. de ma-
trim. lib. 8. disp. 33. Molin. de pri-
mog. lib. 4. cap. 3. n. 7. Escobar de pu-
ritat. 1. p. q. 7. à n. 123. Dian. tom.
9. resolut. 7. n. 3. & resol. 196. n. si n.
& resolut. 325. Rodericum Suares
allegat. 9. Julius Caponius tom. 2.
discept. 91. art. 1. à num. 11. & quâ- 121
plurimis aliis: Atqui nulla potest
justificari causa, ac excogitari le-
gitima, quæ prævaleat favori re-
ligionis, & super causam, ob
quam ipsa privilegia fuerunt con-
cessa,*

cessa, quæ fuit religionis, ex quâ in fieri, & in conservari tota salus spiritualis, & temporalis dependet: *Solorz. emblemâ 9. per tot.* ergo hujusmodi privilegia nullo modo cessare valent per revocationem: cum irrevocabilia ex suâ naturâ sint, utpote fundata in causa, seu ratione semper valitura, & quacumque alia semper potentiori, urgentiori, ac utiliori.

Quartò, quia privilegia illa transtulerunt in vim contractûs, cû illis concessis laborem ullo alio comparabilem subierunt Apostolici Inquisitores, ut de eis id statuendum sit, quod de contractu, ex his, quæ *Barthol. in l. 2. ff. de jur. immunitat. n. 2. Bald. in l. qui se patris Cod. unde liberi num. 34. Peregrin. de jur. fisc. lib. 1. tit. 3. num. 28. & cons. 160. num. 4. Sextinus de regalib. lib. 1. cap. 5. num. 61. Giurb. cons. 94. num. 4.* ubi infinitos citat: Atqui Princeps privilegia, quæ in contractum transierunt, revocare non potest: *Valasc. cons. 72. num. 5. & 120. n. 9. Giurb. infinitis relatis d. cons. 94. num. 5. & cons. 59. num. 62.* ubi tot. citat DD. ut eum allegare sufficiat, nec enim minus contractibus, quàm privatus, obligatur Princeps, ex *l. donationes Cod. de donationib. inter. unus cum omnibus in materiâ Giurb. cons. 94. num. 6.* ergo hujusmodi privilegia, utpote in vim contractûs transacta, irrevocabilia sunt,

ac per consequens per revocationem non amittuntur.

Quintò pro hac parte ponderari potest, quod hujusmodi privilegia fuerunt concessa per tot, tantosque Reges, & per tot, tantosque Reges illorum successores conservata, ut salvâ honestate revocari non possint, cum prædecessorum privilegia revocare honestum non sit: *Gonzal. in regulis gloss. 9. §. 2. à num. 74. Castejon in Alphabetic. jur. verb. privilegium numer. 8. & probatur ex l. privilegia quæ 12. Cod. de Sacrosanct. Eccles. ex qua Barbof. ibi numer. 1. eam deducit conclusionem, nempe, quod privilegia Antecessorum favore Ecclesiæ successor continuat, & confirmat; & ex l. omnia privilegia 33. Cod. de Episcop. & Cleric. ubi Barbof. num. 1. aliis relatis eam dat conclusionem, scilicet, quod privilegia Antecessorum Imperatorum piis locis concessa in robore suo bonus Imperator relinquit; eo, vel maxime cum prædicta privilegia in vim contractûs transierunt, & successores in regno teneantur custodire, & servare contractus Antecessorum nomine dignitatis gestos: *Cabed. 1. part. de cis. 19. num. 1. unus cum omnibus. Giurb. decis. 94. num. 7.* cum idem, & unum semper sit regnum: *Giurb. numer. 8. Gratian. cap. 167. num. 51.**

Sextò pro hac parte considerari potest, quod quandò privilegi-

- um concessum est non subditis, prout sunt Ecclesiæ, & personæ Ecclesiasticæ, revocari nõ potest, maximè, si habet effectum consummatum; ut multis laudatis docet *Peg. ad princip. Ord. libr. 2. tiul. 25. num. 6.* ubi eam præstat rationem, quia non subdito privilegium concedi, & beneficium conferri potest, non autem revocari, & auferri, quia jurisdictiono non exercetur in non subditum, ex *cap. 2. de constitutionib. in 6. l. fin. ff. de jurisdiction. omn. Judic.* & ubi etiam ampliat, ut nec etiam contra id dispensare in præjudicium non subditi etiam justâ causâ existente; & ad id citat plures, & ob id concludit Regem nostrum non posse revocare privilegia concessa agricolis, colonis, & inquilinis Ecclesiarum, aut Monasteriorum, de quibus agit *Ord. dict. titul. 25. Barbof. in cap. cum olim 6. de consuetudin. n. 8. latissimè ad contrarium respondendo Pereir. in sua Academia lib. 3. disput. 1. quæst. 5. pertot.*
- 136 Sed sic est, quòd familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis privilegia fuerunt concessa immediatè ministerio Sancti Officii, quod Ecclesiasticum est, & mediatè ipsis familiaribus, officialibusque Sanctæ Inquisitionis, ut probatur ex primâ concessione Henriciana relata *cap. 3. num. 54. & 55. ibi Pelo grande desejo, que tenbo de em tudo favorecer, e a*
- judar o Santo Officio da Inquisição, e para que os Ministros, Officiaes, e Familiares delle com mais diligencia, e vontade sirvaõ seus cargos; & ex secundâ ejusdem Regis relata dict. cap. 3. n. 58. ibi: Que pela experiencia, que tenbo dos negocios do São Officio, em que por muitos annos entendi, sendo Inquisidor Geral nestes Reynos de Portugal antes de succeder na Coroa delles, me pareceo muito importate para conservaçao da sua authoridade, e do respeito, que se lhe deve ter, & ex concessione, de qua cap. 3. n. 67. ibi: Hei por bem, e me praz, que os privilegios, que pelos Reys deste Reyno de Portugal meus Antecessores saõ cõcedidos ao São Officio da Inquisição dos ditos Reynos, se cõpraõ, e guardẽ; & ex aliã, de qua dict. cap. 7. n. 68. ibi: E por fazer mercè ao Santo Officio; & ex aliã, de qua cap. 3. n. 70. ibi: Hei por bem, que daqui por diante naõ venha mais em duvida se he, ou naõ maior o privilegio do São Officio; & ex aliã, de qua dict. cap. 3. n. 73. ibi: O Conde Aposentador mór tenba entendido, que aos Familiares do São Officio ha de dar apozentadoria, quando lha pedirem na fõrma de seu privilegio, q supposto se naõ ache cõfirmado, naõ he por falta sua, se naõ em rezaõ de naõ haver cõfirmaçoẽs geraes, que he sò quando as Cõmunidades saõ obrigadas a cõfirmar, e o fará o Santo Officio nas primeiras*

meiras confirmações, que houver, & ex aliâ, de quâ d. cap. 3. n. 85. ex quibus apertissimè probatur privilegia familiarium, officialiumquè Sancti officii, non ipsis immediatè fuisse concessa, sed Sancto Officio, & mediatè tunc familiaribus, officialibusquè: ergo tanquàm concessa Ecclesiastico ministerio à Principe sæculari, ab ipso revocari non possunt: Pereir. in sua Academia lib. 3. disp. 1. quæst. 5. per tot.

137 Affirmativa verò sententia videtur probari; quia Princeps non solum moderare, sed in totum tollere privilegia per se data potest: probant *tx. in cap. fin. de sent. excommunic. in 6. cap. ne aliquid de privileg. in 6. docentque infiniti apud Giurb. conf. 59. n. 62. Avill. in cap. Prætorū cap. 19. gloss. privileg. n. fin. Cancer 3. var. c. 3. n. 150. Oliva de for. Eccles. 1. part. c. 13. per tot. Garc. de nobilitat. gloss. 6. num. 41. & apud citatos num. 18. & 115. quibus adde. Petra de potestat. Princip. cap. 24. à num. 227. Mastrilb. de magistratib. lib. 3. cap. 10. num. 24. ubi etiam ad nutum Rolland. tom. 2. conf. 1. numer. 162. ubi etiam privilegium Principis non esse servandum, quando ex post se incipit esse damnosum, sed statim perdere vires quamprimum re incidit in iniquitatem; & num. 163. & 164. docet privilegium concessum non subdito, quod ex post facto lædit cōcedentem propter ejus intentio-*

nem, resolvi ipso jure, & posse revocari. Undè ibi num. 170. concludit privilegium immunitatis concessum alicui à solutione decimarum, casu, quo post privilegiū immunis acquireret tot prædia, pro quibus, si decimas non solveret, inferretur grave damnum Ecclesiæ; & n. 171. affirmat privilegium exemptionis à procurationibus concessum Clericis alicujus loci non esse servandum, casu, quo aded multiplicati essent Clerici, quòd procurationem absorberent: *Peg. infinitis laudatis ad Ord. lib. 2. tit. 25. in princip. à n. 1. usque ad 14. Marcus in decisionib. parlamenti Delphinalis decis. 528. per tot. Pereir. dict. q. 5. n. 282. & 283.*

In conflictu horum fundamentorum placet distinguere inter casum, quo Princeps in totum tollit, & revocat privilegia familiarium, officialiumquè Sanctæ Inquisitionis: & in hoc casu firmiter credimus non posse Principem de potestate Ordinariâ id facere, ex consideratis à num. 114. usque ad præsentem numerum; & inter casum, quo Princeps suspendit, seu revocat ad tempus, seu quoad certam speciem: & in hoc subdistinguiamus inter casum, quo Princeps interveniente justâ causâ id facit, & inter casum, quo sine legitimâ causâ sic operatur.

In primo casu asserendum est Principem etiam de potestate Ordinariâ posse ad tempus, & ad certam,

tam,

tam, & determinatam speciem suspendere, seu revocare privilegia familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis, veluti, si incéperint esse nociva: ex *Solorz. libr. 2. politicor. cap. 33. fol. mibi 202. Cyriac. controv. 310. DD. ad text. in capit. suggestum de decim. & apud Hispanos probat text. in l. 48. tit. 23. partit. 3. ubi DD. illius regni latè Franciscus Marcus in decisionib. Senatûs Delphinalis decis. 528. discurrendo per totam varia exempla demonstrat, vel si urgeat magna, & publica necessitas, cui subveniri non possit non suspensis, aut revocatis ad tempus hujusmodi privilegiis, ut latè diximus cap. 10. § 11. & sup. à num. 139. plures apud *Giurb. conf. 59. num. 64. & conf. 94. per tot. Cardos. in prax. Judic. verb. privilegium ad fin. Barbos. in repertor. juris verb. privilegium. Pach. in apolletâ utriusque juris verb. privilegium. Castejon in alphabetic. jur. verb. privilegium. Bertachin. in alphabetic. jur. verb. privilegium. Sabelli in alphabetic. jur. verb. privilegium. Themud. decis. 2. n. 49. ubi, quod privilegium de non solvendis decimis extinguatur, si Ministri Ecclesiæ indigeant; quia privilegia omnia Clericis, aut Ecclesiis, aut piis locis à Principe laico concessa, possunt adimi, & immutari per eundem Principem laicum: *Barbos. ad rubric. Cod. de Sacrosanct.***

Eccles. num. 5. Menchac. in præfation. libr. 1. de successionis progressu justa causa interveniente. *Peg. ad princ. Ord. lib. 2. titul. 25. gloss. 2. n. 9. & 10. ubi alios dat concordantes. Dian. tom. 6. tract. 1. resolut. 54. per tot.*

Verùm cum privilegia ex meritorum causâ concessa uno verbo revocare Principem voluisse non præsumitur, ut ex pluribus tradit *Giurb. conf. 94. num. 1.* inquirere oportet: an, & quando revocatio, vel suspensio privilegiorum facta censetur? Ad quod prius notare oportet, quòd revocatio, vel est expressa, vel tacita: expressa est, quæ ex verbis expressis colligitur; tacita, quæ ex circumstantiis colligitur: idquè primò fieri potest si, Princeps legem universalem universaliter, ut sonat, intellectam ferat, per quam abroget privilegia omnia, quo in casu abrogantur privilegia in corpore juris contenta, non etiam non contenta, cum legislator non præsumatur scire jus privatû, ex *cap. 1. de constitutionib. lib. 6. ita Zoz. ad Decretales lib. 5. titul. 33. de privileg. num. 40. qui num. 42. advertit, quòd quoad effectû revocationis, si facta sit per legem publicam, necesse est, quòd prædicta lex sit legitimè promulgata, & transeat tempus necessarium ad obligationem: omninò videndus *Peg. ad Ord. lib. 2. titul. 44. per tot.**

Secundò fieri potest per mandatum

datum particulare cum derogatoriâ clausulâ specificâ, vel specificæ æquipolenti; quia non præsumitur Principem habere scientiam privilegii, ut istâ clausulâ opus sit: quo facit *text. in l. penultima. Cod. de precib. Imperator. offerend.* ubi rescriptum contra jus commune elicatum non valet, nisi illius mentionem faciar, ut nec rescriptum valeat contra privilegium, non factâ ejus mentione: *Zoez. ad Decretales libr. 5. titul. 33. de privileg. n. 40. Barbof. in cap. 6. de rescript. à n. 1. Diann. tom. 9. tract. 5. resolut. 7. §. 3. Barbof. in cap. 1. de rescript. & in cap. 1. de constitutionib.*

¹⁵⁵ Tertio fieri potest per sententiam latam contra privilegium, quod est in judicio exhibitum; per quem tamen modum ab eo, qui potest privilegium revocare, non tam censetur revocatum, quam reprobatum, ut quia vel malè obtentum, vel ex causâ amissum: supponit enim sententia defectum in actu, vel in jure, de quo agitur; ut si tale factum, vel jus pendeat ex privilegio, sententia etiam indirectè cadat in privilegii qualitatem, ex *cap. suborta de sentent. & re judicat.* quam non immutat, sed insufficientem declarat ad jus illud obtinendum *Zoez. dict. num. 40. Diann. tom. 9. tract. 2. resolut. 7. num. 3. & resolut. 13. §. 1. & tom. 8. tractat. 2. resolut. 9.*

Sanch. libr. 6. consiliorum cap. dubitat. 8. Julius Caponius tom. 5. disceptation. 398. Barbof. vot. 126. numer. 289. Cyriac. controuv. 310.

Quarto fieri potest per novum privilegium, per quod tamen non videtur prius tolli, nisi ejus mentione habita, ut patet ex *cap. veniens 19. ubi gloss. in verbo nullam de prescriptionib. Carlev. de judic. titul. 2. disp. 2. n. 8. & 13. cum seqq. Menoch. libr. 6. presump. 40.* ubi ex duobus privilegiis super eadem re à diversis impetratis, quod sit potentius; & an posterius tollat prius, *Zoez. dict. num. 40.* ubi concludit, quod prius non tollitur per posterius, non factâ mentione de priori, ex eâ ratione, quia posterius videtur subreptitiè impetratû à Principe ignorante primum; argumento *text. in cap. 1. de constitutionib. in 6. Phæb. decis. 244. n. 7. Pereir. in promptuar. jur. verb. privilegium n. 1535. Zoez. dict. num. 40. Salgad. de Reg. protecl. 3. part. cap. 10. à numer. 87. Castilb. de tertis capit. 56. Gutierr. libr. 3. practicar. quæst. 15. à n. 3. Gonzales ad regul. Cancel. gloss. 36. à n. 1. Zevalb. q. 611. per tot. Barbof. vot. 126. n. 290.* ubi quæ privilegia generali derogatione tollantur. Idem *Barbof. in cap. ex multiplici 3. de decim. numer. 4. Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 44. & titul. 59. §. 14. gloss. 16. num. 1. Cabed. 1 part.*

1. part. decis. 213. n. 1. *Balmassed. de collect. quæst. 46. Phæb. decis. 33. & 146. de quo infra à num. 206.*
- 158 Et hoc verum est, sive utrumque sit generale, sive utrumque speciale, sive prius sit speciale, posterior generale, quia nihilo magis speciale auferri potest, ex *cap. generi 34. de regul. jur. in 6. ubi latè Pechius, & ita Zoz. dict. num. 42. & omnes proximè citati.*
- 159 Dubitatur: si generale sit prius an per speciale subsequens ei derogetur? Respondetur videri idem dicendum, scilicet, nec eo casu vallere posterior contra prius ex eadem ratione subreptionis, & causâ ignorantia ipsius concedentis: sed aliter sentiendum est, quia in toto jure generi per speciem derogatur, etiam si in specie subjunctâ nulla fiat mentio prioris: censetur enim Princeps concedendo generalem favorem non auferre sibi facultatem alicui specialem gratiam largiendi, ut probatur ex *cap. dudum 14. §. nos igitur. cap. quamvis 38. de præbend. in 6. ubi Barbos. laudatis pluribus; & docent in terminis Zoz. dict. num. 40. & 41. Suar. de legib. libr. 8. cap. 49. à n. 6.*
- 160 Expressa revocatio fit, quando in particulari expressis verbis derogatur alicui concessum privilegium, factâ expressâ mentione illius; vel quando in generali
- derogatur privilegium per clausulam non obstantibus quibuscumque privilegiis, quo in casu faciendâ est differentia inter privilegia clausa in corpore juris, & inter privilegia non inserta in juris corpore; & quoad illa est certissima regula, quod privilegia clausa in corpore juris derogata non censetur per clausulam non obstantibus quibuscumque privilegiis in contrarium, ex eâ ratione, quia privilegia clausa in corpore juris non sunt privilegia, sed jus commune: *Barbos. in authent. quia in provincia Cod. ubi de crimin. agi oporteat num. 23. & ita nos docent Barbos. ubi proximè num. 21. & 22. & de clausul. clausulâ 83. per tot. Pereir. in promptuar. jur. verb. privilegium num. 1533. Phæb. decis. 146. num. 4. & 32. numer. 7. Zoz. ad Decretales lib. 5. titul. 33. de privileg. num. 40. Franciscus Marcus in decisionib. Senatûs Delphinalis decis. 533. num. 13. Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 44. ad princip. num. 16. Barb. in l. quia tale ff. soluto numer. 16. & in l. 1. part. 1. à numer. 4. Cabed. decis. 94. n. 1. Cardoso. in prax. Judic. verbo privilegiû, & jus cõmune, quod revocatû non censetur ex prædictâ clausulâ, ut eum infinitis docet *Barbos. dict. clausul. 83. num. 2. Peg. latissimè ad princip. Ord. libr. 2. titul. 44. à num. 1. usque ad 21. & maximè à n. 14. sed necessaria, & specialissima**

164
fima derogatio facta cum derogatione substantiæ legis, ex *Ord. lib. 2. tit. 44. ubi Peg. numer. 14. Capic. decis. 38. infra citanda per tot.*

165
Ex quo infero, quod positâ decisione nostræ *Ord. dict. tit. 44.* non sufficit ad revocandas leges, & privilegia in corpore Ordinationis clausa, quod derogatio fiat: *Et revocamus omnes leges, & privilegia in contrarium, quorum, ac si de verbo ad verbum inferentur, haberi volumus pro expressis;* quæ attento jure communi tanquam specialis, & individua sufficiebat: *Capic. in decisionib. super regul. cancellariæ decis. 38. n. 3. nec clausula: non obstante aliqua lege in contrarium;* quæ etiam de jure communi sufficiebat, ex *Capic. supr. num. 10.* nisi forma legis derogata postularet, ut de illa fiat expressa mentio, quia diceret, non valeret derogatio, nisi de ea fiat expressa mentio, *Capic. dict. num. 10. & n. 11. tw. in cap. nonnulli 27. de rescript. ubi Barbos. num. 14. citans alios. Oliv. de for. Eccles. 3. part. quæst. 7. à num. 65. Phæb. 2. part. decis. 146. alias 147. per tot. Peg. ad princip. dict. Ord. lib. 2. tit. 44. à n. 1. usque ad 21.*

167
Quoad privilegia verò in corpore juris non clausa regula est, quod sufficit clausula, *non obstantibus quibuscumque privilegis in contrarium;* ut docent omnes, quos citamus supra à numer. 162.

Barbos. de clausul. clausulâ 82. 83. & 84. per tot. Peg. ad princip. Ord. lib. 2. tit. 44. num. 1. ubi infinitos citat, Carlev. de judic. tit. 1. numer. 300. ubi quod facilius toluntur introducta jure speciali.

168
Hæc tamen regula suas quoque patitur limitationes; & limitatur primò, quando prædicta privilegia clausulam habeant, ut non derogentur, nisi in derogatorio de verbo ad verbû inferantur: *Góza. ad reg. Cancel. gloss. 36. n. 13. nisi per legem generalem derogetur; Gonzales dict. num. 13. Castejon in alphabetic. jur. verb. privilegi-um num. 8. Phæb. decis. 32. num. 7. & 214. num. 7. Peg. ad princip. Ord. lib. 2. tit. 44. à num. 5. ad quod conferunt, quæ late tradidimus in nostro opere de muner. judic. Orphanor. trad. 2. de divisionib. lib. 3. cap. 5.*

169
Limitatur secundò, quando privilegium fuit à pluribus Pontificibus, Principibusque confirmatum; quia tunc indiget eadem revocatione, quâ indiget privilegium in corpore juris clausum, præsertim cum accedit favor piæ causæ, aut religionis, ut multis relatis nos docet *Barb. dict. clausul. 83. à num. 25.*

170
Limitatur tertid, quando in concessione privilegii additur clausula, *quod revocari non possit,* nec unquam revocatum censetur, ut ex multis docet *Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 44. in princip.*

gloss. 2. n. 12. 13. & 14. quibus adde, quos longa manu refert, & sequitur *Giurb. conf. 94. n. 9.*

171 Limitatur quartò, quandò privilegium est concessum ratione publicæ utilitatis, vel concessum ob causam alimentorum, aut Universitati, seu Collegio, aut concessum intuitu piæ causæ, aut viduis, & orphanis concessum: *Barbos. d. clausul. 83. à num. 18. cum seqq.*

172 Limitatur quintò, quandò est concessum ratione contractûs, vel meritorum: *Peg. dict. gloss. 2. à num. 18. cum infinitis Giurb. conf. 59. n. 62.* ubi cum constanti omnium DD. traditione asserit, quòd non censetur derogatum ex clausulâ *motu proprio*, nec ex clausulâ *de plenitudine potestatis*, nec ex ingratitudine: ex *l. si pater §. fin. ff. de donationib.* & rationem reddit, quia ipse concedens in tali casu non est dominus privilegii: *Vivius decis. 126. n. 11. Peg. d. n. 12.*

174 Limitatur sextò, quandò privilegium est concessum non subdito, quia transivit in contractum, & non subdito jus firmiter est quæsitum, quo non potest privari per alienum Principem, cui non est jus privandi rebus suis legitime acquisitis sibi non subiectum, quæ ratio procedit non tantum in concedente, verum etiam in ejus successoribus, qui sunt eadem persona cum antecessoribus; ut nos diximus *n. 129.* & ita aliis

citatis nos docet *Zoex. supr. numer. 39.*

A' quibus limitationibus evidenter colligitur, quòd quamvis privilegia familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis non sint clausa in jure, non revocantur nisi eodem modo, quo in jure clausa revocantur; tum, quia continent publicam utilitatem; tum, quia à pluribus Principibus sunt confirmata; tum quia in vim contractûs transierunt; tum denique, quia non subdito fuerunt immediate concessa.

In secundo verò casu, de quo *num. 142.* nempe, quandò Princeps nulla interveniente justâ causâ révocat privilegia, tenemus Principem de potestate ordinariâ non posse sine legitimâ, & justissimâ causâ revocare privilegia familiarium, officialiumque Sanctæ Inquisitionis, & si de facto révocet talem revocationem minimè valere; quia licet Princeps sine ullâ causâ possit revocare privilegia, quæ ex mera liberalitate concessit; in quo concursus est omnium DD. resolutio, ut videre est apud eos, quos infatigabili calamo citat *Giurb. conf. 59. num. 62.* & ad ea révocanda sufficiat generalis derogatio, ut infinitis laudatis docet *Peg. ad princip. Ord. lib. 2. tit. 44. à num. 3.* proindeque gaudens aliquo ex privilegio dicitur illud tenere præcario: *Giurb. dict. num. 62.*

Tamen privilegia ob mérita

con-

concessa, vel pecunia acquisita, vel ex alio quocumque titulo oneroso consequuta revocari sine causâ legitimâ non possunt, ut docet, laudatis pluribus, *Peg. ad Ord. lib. 2. titul. 25. in princip. gloss. 2. num. 4. & num. 10. & ad princip. Ord. lib. 2. titul. 44. gloss. 2. à num. 3. cum seqq.* quibus adde, quos supra abundè citavimus, & quos longâ manu refert, & sequitur *Giurb. dict. n. 62. Cassanatte cons. 43. à numer. 50. latissime Gobius cons. 73. à n. 57. subtilissime Botilier. de successi-
onib. ab intestato theorema 70. à n. 22. cap. 2.*

onem, vel factum, quod habeat perpetuam commensurationem cum re concessa. *Botilier. dict. n. 23. & 24.*

Tertia est, quod Princeps contractum, conventionem, promissionemve suam revocare non potest. Has tamen duas conclusiones, in quibus denegat facultatem revocandi, limitant *Bald. & Cassanatte supr.* tribus modis: Primò, quando Princeps feudum, vel aliam rem præcario concessit; argum. *text. in l. Lucius ff. de donationib.* Secundò, quando conventionem suam revocaret secundum ipsius rei naturam; argum. *text. in l. fundi Cod. de fund. patrimonialib.* Tertio, quando concessit jurisdictionalia.

Quarta superioribus conclusionibus est addenda conclusio; nempe, quod Princeps privilegia concessa non subdito revocare non potest, ut supra latè probavimus, & multis relatis docet *Peg. ad Ord. lib. 2. tit. 25. in princip. gloss. 2. num. 6. qui numer. 7.* hanc conclusionem cum multis limitat in jurisdictionalibus, & ibi præstat rationem; & *num. 8.* quâdò privilegium ex post facto enormiter læderet concedentem; & *num. 9.* in privilegio concessio generaliter, quod re integrâ saltem revocari potest; & *num. 10.* quâdò adsit iusta causa, & privilegium sit gratuitum; & *num. 11.* quâdò agitur de modico naturæ præjudicio.

181 Sed ad totam materiam revocationis privilegiorum paucis absolvamus, & hæc hæc dicta melius comprehendantur, totam revocationis materiam cum *Bald. in l. qui se patris Cod. unde liber num. 14. Cassanatte cons. 43. à n. 54.* ad tres conclusiones generales reduximus.

182 Prima conclusio *Baldi* est, quod Princeps privilegium suum gratuitum, & absque pecuniæ interventu concessum liberè revocare potest; *Botilier. omnibus relatis theorema 70. num. 22. 23. & 24.*

183 Secunda est, quod Princeps non potest de potestate ordinariâ revocare privilegium non gratuitum, veluti pecuniâ interveniente: Vel si prætextu concessionis concedens aliquid sit lucratus à suscipiente, puta, aliquam donati-

Revocatio privilegii, ut fortietur effectum, requirit, quod revocatio sit intimata parti, vel ad
 194 ejus notitiam perveniat, licet privilegiatus repugnet, cum etiam
 171 eo invicto fiat: *Zoez. ad Decretales libr. 5. tit. 33. de privileg. n. 42.*

Verum, quando Princeps ex
 195 iusta causa privilegia de sua natura irrevocabilia revocaverit, tenebitur ad æquivalentem, sicuti, quando revocat dominium, tenetur ad pretium, ut cum magno apparatu
 172 DD. docet *Boillex. de successio- nib. ab intestat. cap. 2. theorema 70. n. 24. Francisc. Maria tom. 2. practicar. disceptationum discept. 50. per tot.*

Revocatio ad futuros tantum, non etiam ad præteritos casus privilegii pertinebit: *Haber in suo cod. ce. libr. 1. tit. 12. de definition. 8. ad fin.*

Quinta etiam addenda est, scilicet, Principem non præsumi voluisse tollere statutum Civitatis, ex cap. si propter tua de rescript. tit. 6. ubi *Barbos. cum multis num. 11.* Hinc dicimus Principem, vel legitimantem, vel concedentem facultatem deguimandi illegitimè natos, ut succedere possint nõ obstantibus legibus, & constitutionibus, præsumi celsisse de communibus legibus, non autem de statutis: *Ludovicus Gilhausius in sua arbore judiciaria cap. 6. part. 7. §. 143. n. oblatè Barbos. de clausul. clausulà 84. per tot.*

Extenditur primò, ut procedat etiam, quando Princeps dixerit; non obstantibus quibuscumque legibus, aut constitutionibus: *Ruinus libr. 3. cons. 103. num. 8. Gilhausius supr. n. 1. Barbos. dict. clausulà 84.*

Extenditur secundo, ut locum habeat, etiam si in privilegio adjecta fuit clausula illa, motu proprio; non enim operatur clausula illa, ut sublata præsumantur statuta, quorum mentio facta non est in ipso privilegio: *Gilhausius dict. numer. 1. Barbos. dict. clausulà 84.*

Declaratur primò, quando in privilegio expressa fuit clausula, pro expresso habentes: nam hæc clausula pro expresso habentes vim specialis expressionis tenet: *Gilhausius supr. n. 2. Cravet. cons. 126. n. 7. Barb. de clausul. clausulà 102. per tot. à n. 1. usque ad 19. Zevall. quest. 611.*

Declaratur secundo, ut locum non habeat, quando Princeps, qui concessit privilegium, seivit, vel saltem in genere cogitavit extare statutum Civitatis; nam tunc præsumitur illi derogare voluisse: *Gilhausius supr. num. 2. Menoch. de præsumptionib. libr. 6. præsump. 39. Ruinus cons. 94. n. 13. & 103. num. 3.* nam licet privilegium incogitata non comprehendat, cogitata tamen includit: cap. ex multiplici de decim. cap. dudum de electionib. *Mandoz. gloss. 11. num. 5.*

Sexta

Revocatio

206 Sexta est addenda pro maiori,
 & uberiori declaratione eorum,
 quæ tradidimus supr. à num. 156.
 usque ad 161. exclusivè, nempe,
 secundo privilegio nullâ primi
 mentione factâ non præsumi, at-
 que censeri derogatum, & sublatû
 primum: *Gilhausius arboris judi-*
ciariae cap. 6. part. 7. §. 143. à num.
 1. *Mandoz. de privileg. ad instar*
 207 *gloss. 8. per tot.* tùm quia gene-
 ralis concessio non refertur ad
 ea, in quibus specialiter est provi-
 sum; argum. *text. in l. doli ff. de*
verbor. signif. Mandoz. supr. n.
 5. tùm, quia privilegium ge-
 208 nerale subsequens non dérogat
 privilegio speciali, ex *cap. ve-*
niens de prescriptionib. Mandoz.
 209 *supr. n. 7.* tùm, quia privilegium
 alicui concessum non debet al-
 terius privilegiis revocationem
 operari: cum multis *Mandoz.*
 210 *num. 8.* tùm, quia privilegium ge-
 nerale non trahitur ad ea, quæ
 Princeps non esset in specie con-
 cessurus: *l. obligatione ff. de pigno-*
rib. cap. in generali de regul. jur.
in 6. ubi latè Pechius cap. fin. de of-
fic. Vicarii cap. pastoralis de pri-
vileg. Mandoz. n. 10.

211 Ampliatur primò hæc conclu-
 sio, ut præsertim habeat locum,
 quandò primum privilegium ha-
 bet clausulam derogatoriam, ex
capit. unico de excessib. Prælato-
rum libr. 6. Gilhausius supr. num.
 1. nisi dicatur non obstante pri-
 vilegio etiam habenti clausulam
 derogatoriam: *Zevalb. q. 611.*

Ampliatur secundo, ut pro-
 cedat multo magis, quandò secun-
 dum privilegium speciale, nullâ
 212 mentione factâ primi generalis,
 tolleretur in totum jus illius primi
 privilegiati, atque esset illi nimis
 præjudiciale, etiam si in secundo
 inferta sit clausula ex certa scien-
 tia: *Ripa in cap. 1. de rescript. num.*
 59. *Gilhausius supr. n. 2. Menoch.*
lib. 1. conf. 36. n. 59.

Ampliatur tertio, ut procedat,
 213 sive primum privilegium sit ge-
 nerale, & secundum speciale; vel
 è contra primum speciale, secun-
 dum generale: *Ripa supr. n. 48. &*
49. Gilhausius n. 2.

Ampliatur quarto, ut proce-
 214 dat, non solum, quandò ex primo
 privilegio acquiritum fuit jus in
 re, sed etiam jus ad rem; est autem
 jus in re, quod de præsentî com-
 petit; jus verò ad rem, quod non
 215 competit de præsentî, sed est spes
 de futuro, ex *cap. ultim. de con-*
cession. præbend. ubi Barbof. nam
 hoc casu secundum privilegium
 non dérogat primum ejus nullâ
 mentione factâ: *Menoch. dict.*
conf. 36. num. 22. Gilhausius dict.
num. 2.

Limitatur primò, ut non pro-
 216 cedat, quandò primum privile-
 gium est conforme juri communi;
 nam tunc secundo privilegio illi
 derogatur nullâ ejus mentione fa-
 ctâ: sicuti non est necesse men-
 tionē facere juris communis, ex
 quo cognitum præsumitur; ita nec
 privilegii, quod est ipsi juri com-
 muni

muni conforme, cum idem sit, quod ipsum jus commune; *Felinus in capite 1. de rescriptis. ibi Ripa Gilhausius sup. a num. 3.* quæ limitatio apud nos procedere non potest, ex *Ordinat. libr. 2. tit. 44. & ex his, quæ supra diximus à num. 162.* quando est clausum in nostra Ordinatione.

²¹⁷ Limitatur secundò, ut non procedat, quando primum privilegium est insertum in corpore juris: nam tunc secundo privilegio præsumitur derogatum, etiam si nulla ejus habita est mentio. *Abbas in dicto capite 1. de rescriptis ibi Ripa, Gilhausius n. 3.* Verum hæc etiam limitatio apud nos non procedit, ex dictis à num. 162. quando privilegium est incorporatum in nostra regia Ordinatione.

²¹⁸ Limitatur tertio, quando primum privilegium esset obreptitium, seu subreptitium, vel alias nullum: tunc enim nulla ejus fieri debet mentio in secundo *Rip. supra n. 56. Gilhausius n. 3.*

²¹⁹ Limitatur quarto, quando primum privilegium esset multum vulgare; nam tunc secundo privilegio illi derogatum præsumitur, et si nulla ipsius primi mentio facta sit: quia præsumitur Principem illius noticiam habuisse, quemadmodum præsumitur scire, quæ à jure communi sancita sint, ex *cap. 1. de constitutionibus 1. n. 6. Ripa dict. cap. 1. n. 7. Gilhausius dict. n. 3.*

²²⁰

Limitatur quinto, quando Princeps concedendo secundum privilegium cogitavit saltem in genere de primo jam alteri concessio: *Gilhausius supra num. 3. Menoch. lib. 6. præsumpt. 40. numer. 20.*

²²² Limitatur sexto, quando secundum privilegium derogaret primo non in totum, sed aliqua in parte, tunc ei derogatum censetur, et si in ipso secundo nulla primi facta sit mentio; ita de rescripto, quo consuetudini derogatur, scripsit *Abbas in capit. constit. de iu integr. restitut. Gilhausius d. n. 3.*

²²⁴ Limitatur septimo, quando in secundo privilegio adjecta est clausula derogatoria; *non obstantibus quibuscumque privilegiis, etiamsi de illis opus esset facere specialem mentionem, quorum tenores de verbo ad verbum haberi volumus pro expressis:* quia hoc casu præsumitur Principem voluisse derogare primo privilegio, etiam habenti clausulam derogatoriam ad futura privilegia: nisi de ipsis fiat mentio de verbo ad verbum; ut tenent *Baldus, Angelus, Anchar. & alii relati à Ripa in cap. 1. de rescriptis n. 55. qui numer. 55. & Gilhausius supr. numer. 4.* ²²⁵ in materia duos casus distingunt: primus, quando Princeps per viam legis generalis derogat omnibus privilegiis, etiam si de illis oporteret specialem mentionem facere: in hoc casu tolluntur omnia

- nia privilegia, quæ in corpore juris non fuerint clausa, etiam habentia clausulam derogatoriam ad futura privilegia, & rescripta; & ita procedit opinio supradictorum DD. *Barbos. clausul. 102. per totam.*
- 226 Secundus casus est, quando derogatur omnibus privilegiis per viam alterius privilegii, aut rescripti cum clausula supradicta, & in hoc casu censentur derogata privilegia non inserta in corpore juris: *Ripa in dict. cap. 1. n. 55. Gilhausius dict. n. 4.* ubi dicunt, quod considerandæ sunt primum clausulæ utriusque privilegii, & illæ præferri debent, quæ maioris efficaciam fuerint; *Barbos. clausul. 102. per totam.*
- 228 Si vero clausulæ paræ efficaciam fuerint, tunc si secundum privilegium est concessum motu proprio, locum habet id, quod diximus in primo casu, ut scilicet derogatum censeatur primo; si vero est concessum ad postulationem patris supplicantis, tunc procedit doctrina, de qua in secundo casu scilicet, privilegio primo derogatum non præsumi. *Menoch. dict. præsumpt. 40. Gilhausius à n. 4.*
- 229 Diximus supra *num. 100.* privilegium regulariter per renunciationem, sive expressam, sive tacitam amitti, cui denuo addimus regulam generalem, nempe, quod privilegiatus non præsumitur suo privilegio renunciare velle; ut probavimus *cap. 18., & 19.* docetque cum aliis *Gilhausius arboris Judiciaræ cap. 6. part. 7. §. 144. à num. 1.* quia renunciatio proprii juris est quædam donatio, 230 quæ non præsumitur; ut latè diximus *de Munere Judicis Orphan. tract. 1. lib. 3. cap. 11.*
- Declaratur hæc præsumptio, 231 ut locum non habeat, quando privilegiatus facit actum contrarium ipsi privilegio: *cap. si de terra de privilegiis, ubi latè Barbos.*, quæ declaratio intelligitur quoad personam ipsius facientis 232 actum contrarium ipsi privilegio, cui quidem ad sui præjudicium renunciare præsumitur: secus vero quo ad alios, quibus præjudicare non potuit. *Gilhausius cum aliis dict. n. 1. DD. in cap. cum accessissent de constitutionibus, & quo ad casum, & actum illum, non au-* 233 *tem quo ad alios, ut si privilegiatus immunis ab omnibus muneribus publicis unum subit, dicitur quidem renunciassè privilegio, quo ad illud onus, non quo ad alia. Gilhausius d. n. 1.*
- Actus contrarius privilegio 234 non officit, quando actus ipse factus contra privilegium contractus est ab eo, qui privilegio renunciare non potest. *Gilhausius supra d. n. 2. Barbos. in d. capite cum accessissent 8. num. 6.* vel quando in privilegio adscripta est clausu- 235 *la decreti, vel alia prohibitiva: nam tunc, nec per contraventionem, nec per præscriptionem tollitur.*

tur: *Gilhausius* *supr.* num. 3. vel quando faciens actum contrarium, illum fecit cum protestatione, aut coactus illum fecit, aut quando consuetudine acquiritum fuit privilegium: *Gilhausius* *supr.* num. 4., & nos *supra*, vel denique quando actus effectum sortitus non fuit: *Gilhausius* *dict.* num. 4. *vers.* textus hæc declaratio.

236 Privilegia an, & quando ex defectu confirmationis amittantur? Vide late apud *Molin. de Primogenit. libr. 2. cap. 6. à numer. 53., & cap. 7. à numer. 7. Cancer. 3. var. cap. 3. à n. 175. Valens. cons. 79. à n. 19. Castilb. lib. 5. controvers. cap. 89. à numer. 229. Solorz. de Jur. Indiar. libr. 2. cap. 26. Gratian. de nobilit. gloss. §. 1. num. 66. Pas de tenuta cap. 57.*

237 Hodie familiares ad certum numerum redacti sunt, ut patet ex diplomate relato *cap. 3. num. 85.*, & optimè cum ratione, de qua in dicto diplomate, quæ mirè confirmatur ab iis, quæ *supra* dedimus à *num. 137.* ideoque familiares extra numerarii nullo in nostro Regno potiuntur privilegio, nec etiam in Regno Castellæ; teste *Balmassed. de Collect.*

238 *quæst. 52.* quare, ut privilegio muniantur, se prius probare debent esse familiares de numero, quia fundans se in aliqua qualitate eam probare debet; prout in terminis docet *Cornad. decis. 30.*

n. 78. l. 2. §. sed si dubitetur. l. si quis aliena ff. de Judic. l. 1. §. ait Prætor ff. ne quid in loco publico.

De Mercatore pecuario, Mulionibus, Macello Inquisitionis, & de Edile, cæterisque officialibus minoribus Sanctæ Inquisitionis, quibus ipsa inservitur, tractare nobis animus erat; sed quia diploma, & privilegia eorum reportare non potuimus, volumus potius pauca idonea effundere utilius, quam multis inutilibus homines prægravare assistentes Justiniano asserenti in *l. 2. Cod. de Veter. jur. enucleand.* ibi: *Pauca idonea effundere utilius esse, quam multis homines prægravare;* ubi: *Barbos. num. 26. vide Pereir. in sua Academia lib. 3. disput. 4. quæst. 12. per tot. Cortiad. decis. 211. ubi à n. 1. usque ad 35. agit de jure Macelli, cui competat, & quomodo eo quis uti debet; & quando Judex secularis in Macello Clericorum se intromittere possit; & circa materiam hujus capituli observa sequentes leges.*

Provizão do uso dos privilegios dos povos até Sua Magestade estar em confirmaçoens, e graças no despedimêto das Cortes de 1641.

DOM João por graça de Deos Rey de Portugal, e dos Algarves, daquem, e dalem, Mar em Africa, Senhor do Brasil, de Guiné,

239

240

Guiné, e da Conquista, Navegação, e Commercio de Ethiopia, Arabia, Persia, e da India &c. Faço saber aos que esta minha Provisão virem, que nas Cortes geraes, que se celebraraõ nesta Cidade de Lisboa em vinte oito de Janeiro deste anno presente, para que mandei convocar os tres Estados do Reyno, tendo precedido a aclamação, e juramento solemne, e preito, e homenagem, que por elles me foi feito, como a seu verdadeiro, e legitimo Rey, e Senhor natural, como auto do juramento, em que na forma costumada jurei de lhes guardar seus bons, e antigos costumes, privilegios, graças, liberdades, e franquezas, que pelos Senhores Reys meus Antecessores lhes foraõ outorgados, e confirmados pelos Procuradores de algumas das ditas Cidades, e Villas (além dos Capitulos geraes do Estado dos Povos, se me offereceraõ petições, e alguns apontamentos, e capitulos particulares, porque me pediaõ houvesse por bem confirmar alguns privilegios, proviçoens, e graças, que a algumas dellas em particular foraõ concedidas, pedindo outras de novo, que diziaõ serem convenientes ao bom governo, e prol commum das ditas Cidades, e Villas; e eu pela muito boa vontade, e amor, que tenho a estes meus Reynos, e Vassallos, continuando com o que sempre lhes tiveraõ os Senho-

res Reys meus Antecessores, e com a vontade, com que desejo fazer-lhes mercè, conforme a sua antiga lealdade, e ao prompto animo, com que de presente se me offereceraõ a me servir para a defençaõ destes Reynos com as pessoas, vidas, fazendas como bons, e leaes Vassallos, desejando eu de em tudo lhes comprazer, e fazer graça, e mercè, conforme ao estado presente das cousas: folgara deferir-lhes logo as suas justas pertençaens. Porém considerando, que com os ditos capitulos se naõ offerecem as mais das proviçoens de privilegios, e Alvarás, de que pedem confirmação, e em outras he necessaria mais informação, por naõ prejudicar a terceiros, e á justiça, e outras foraõ feitas em tempo da invazaõ, e occupação destes Reynos, com respeitos prejudiciaes a seu bom governo em ordem á oppressão dos tributos, de que pelo amor, que lhes tenho, fui servido relevallos, e por a brevidade do tempo, e haverem de acudir as suas obrigaçoens, e de meu serviço, e o bem publico naõ permittir a dilacão necessaria a se examinarem, nem a particular affeição, que lhes tenho, despedirem-se sem toda a mercè, que de presente ha lugar. Hei por bem, e me praz, por lhes fazer mercè, que elles gozem, e usem das Cartas dos privilegios, que pelos Senhores Reys meus An-

tecessores forão concedidos às ditas Cidades, e Villas, de que estiverem de posse, em quanto não publicar, e estiver em despacho de confirmaçoens; e pela mesa do Desembargo do Paço se passarão os Alvarás nesta conformidade, que se me enviaraõ a assinar, com advertencia de que se por alguns constar, que são contra bem commum do poyo, ou meu serviço, se me dará conta primeiro: e nos mais particulares, que contêm, e pedem nos mais apontamentos do bom governo, justiça, e novas mercês (além dos ditos privilegios, que lhes estaõ concedidos) se consultará, e desfirará pelos ministros a que tóca, e para isso tenho ordenados; como julgar que he mais serviço de Deos, e meu, e cumprir a bem publico das ditas Cidades, com o mesmo favor, e intento de lhes fazer mercê com toda a brevidade: E em particular pelo Presidente da mesa do Paço, se encarregará aos Escrivaens da Camera das Comarcas, corraõ com as lembranças, que lhes deixarem, e seus papeis, e que lhes enviarem, lembrando a reposta, e despacho; e quero, e mando, que esta Provizaõ se cumpra, e guarde como nella se contêm. Dada em Lisboa aos oito dias do mez de Março. Antonio de Couto Franco a fez Anno do Nascimento de Nosso Senhor Jesu Christo de 1641. Francisco de Lucena a

fez escrever. **REY**
Alvará de Declaração, e Limitação dos privilegios do foro dos soldados alistados, e Regimento do Ouvidor Geral, e Ouvidores da gente de guerra de 14. de Junho de 642. que está incorporado no Regimento dos Governadores das Armas, e Auditores geraes §. 31. que traz Pegas. Ord. lib. 2. tit. 47.

EU El Rey faço saber aos que este Alvará virem, que vendo Eu, o que se me representou pelo Regedor, e Desembargadores da Casa da Supplicação, e pelo Chanceller da Casa do Porto, e por cartas, e informaçoes de outras Cidades, e Ministros zelosos de meu serviço, e bem publico sobre os grandes inconvenientes, e véxação, que se segue no Reyno contra o serviço de Deos, e meu, e boa administração da justiça com a largueza dos privilegios de foro, que se passaraõ aos soldados, e jurisdicção do Ouvidor Geral da gente de guerra, e mais Ouvidores, conhecendo, e advocando todas as causas civis, e crimes dos ditos soldados: vindo-se alistar os mais facinorosos, e delinquentes, e devedores para impunidade de seus crimes, e véxar seus contendores, e trazerem viuvias, e pobres, e pessoas miseraveis nos casos crimes, e civis véxados diante dos ditos Ouvi-

Ouidores das Fronteiras, e vindo dahi por appellação ao Concelho de guerra, com que perdiaõ sua justiça, e privilegios, de que são alguns incorporados em direito, e provoçando-se os soldados a resistencias, e offensas da justiça, e outros excessos com clamor, e escandalo publico contra a tenção, com que se lhes concedem os ditos privilegios. E querendo Eu hora nisso prover como contem ao serviço de Deos, e meu, e boa administração da justiça, e para que de maneira os soldados, que estão em defensão do Reyno sejaõ favorecidos com privilegio conveniente, e que cessem as ditas véxagoens, e queixas, e tendo eu mandado ver, e consultar tudo no meu Desembargo do Paço (a quem pertence passar similhantes provizoens de jurisdicção, administração da justiça, e bem publico) conformando-me com seu parecer, e dos do meu Concelho: Hei por bem, que o dito Alvará do Ouvidor Geral, que se passou ao Doutor Antonio de Mariz Carneiro, e aos mais Ouvidores se recolhaõ, e não usem mais delles, e que os soldados pagos sómente gozaraõ do privilegio de foro nos crimes commettidos depois de alistados, e terem assentado praça nos Armazens, com certidaõ dos officiaes delles, e não nos casos civis, e que os Corregedores na Cabeça de sua Comarca, e aonde não houver juiz de fóra, e os dites Juizes de fóra sirvaõ de Ouvidores da dita gente de guerra cada hum em seu destriçto, e em ausência do Corregedor, e dos mais, quem por elles servir; e exercitaraõ o dito cargo com seus officiaes por evitar a multiplicação, e incompetencia dos Ministros com tanto prejuizo da justiça, e a creação dos novos officiaes; e formar novo juizo podendo servir os ditos Julgadores com os officiaes de seu juizo, sem dilação, nem molestia. E hei por bem, que o Doutor Estevão Leitaõ de Meirelles Corregedor do crime da Corte sirva, e tenha cargo de Ouvidor Geral da gente de guerra alistada, e paga nesta Cidade, e seu termo, e conheçerá, e advocará os ditos casos crimes de primeira instancia, e dos presidios dos Castellos do dito termo de Cascaes, e Setuval, dando appellação, e aggravo para o Concelho de guerra, e dos Ouvidores viraõ a elle; e teraõ assim o dito Ouvidor Geral, como das Fronteiras nas penas, e causas, de que conforme a este Alvará podem conhecer, e nas suspeiçoens, a mesma Alçada, e procedimento, que por seu Regimento lhes compete até ter outra ordem, e Regimento, que lhes mandarei dar; conhecendo os Juizes de fóra, como Ouvidores com Alçada, e Regimento dos Corregedores nos casos de sua Ouvidoria, e nas

desobediencias, e culpas militares, que succederem, terãõ os Capitãens, e Fronteiros Mõres, e o dito Ouvidor a jurisdicção necessaria a prizaõ, e castigo summariamente, como o caso pedir, e nos motins, rebelliaõ, e traicão, e casos semelhantes (que naõ soffrerem dilacão) o Fronteiro Mór, como Ouvidor, e outro Julgador, Provedor, ou outro mais proximo, terãõ alçada até morte inclusive, naõ soffrendo o crime dilacão, salvo nos Fidalgos, e Capitaens, de que se me dará conta, mandado-os trazer prezos, como a qualidade do caso pedir: e o dito privilegio de foro, e jurisdicção dos Ouvidores se naõ entenderá, nem comprehenderá os soldados das Companhias da Ordenança, e seus officiaes, que naõ tem por seu Regimento o tal privilegio, e se cumprirãõ o das ditas Ordenanças, como nelle se contém; sõmente dos casos, que estaõ reservados no capitulo ultimo, e outros das ditas Ordenanças, para a pessoa, a quem Eu ordenasse. Conhecerá o dito Corregedor da Corte por esta commissão, na fórma do dito Regimento, em quanto o ouver por bem, e os Corregedores da Cidade assistirão como Ouvidores dos terços das Companhias da Ordenança desta Cidade para execução, e favor sõmente, no que cumprir sua assistencia, e conhecerãõ dos casos, penas, e aggra-

vos, que pelos capitulos 24. 25. e 45., e os semelhantes do dito Regimento pertencem ás Justicias Ordinarias. E mando aos Desembargadores, Officiaes, e pessoas de meus Reynos, e Senhorios, que cumpraõ este Alvarã em todo, e por todo, como nelle se contém, o qual se registará nos livros do Desembargo do Paço, e Casa da Supplicação, e Relação do Porto, e ao Chanceller Mór, que o faça publicar na Chancellaria, e enviar os traslados delles sob meu sello, e seu sinabas Comarcãs do Reyno para a todos ser notorio, o que por elle ordeno, e me praz, que valha, e tenha força, e vigor, como se fosse carta feita em meu nome, e por mim assinada, sem embargo das Ordenações em contrario. Antonio de Moraes o fez em Lisboa a 14. de Junho de 1642. Balthazar Rodrigues de Abreu o fez escrever.

REY.

Decreto em confirmação da Ley precedente, sobre a consulta do Concelho de guerra.

E Sta Provizaõ se passou com todas as boas considerações de meu serviço, melhor governo do Reyno, e administração da justiça, e assim se ha de executar; e deve-se advertir, que nenhum privilegio, nem isençaõ pôde valer nos crimes cõmettidos antes do privilegio, nem he possivel praticar-se

car-se na gente das Ordenanças, que nunca o tiverão, e comprehendem todo o Reyno, e muito menos entender-se nos casos civis, o que se houvesse de ser, ficariaõ escusos, e sem exercicio todos os Tribunaes, e Ministros de justiça Ordinaria: e não he este o intento principal, com que mandei fundar o Concelho, mas o da boa ordem, e disciplina dos soldados, e defensão do Reyno. Em Lisboa a 17. de Julho de 1642.

REY.

Que as justiças entrem no Castello de S. Jorge de Lisboa para as diligencias da justiça.

243 **A** O Concelho de guerra teinho ordenado, que não impida as justiças hirem ao Castello ás diligencias que se lhe ordenaõ, com que se faça logo. Lisboa Julho 23. de 1644.

Em consulta da Mesa do Paço sobre o Concelho de guerra impedir a Relação de Sua Magestade de 28 de Junho, em que ordenava, que se não impedisse a dita entrada, em petição de Diogo Fajardo contra o Sargento Mór Constantino Cadena.

Decreto de Limitação do Privilegio de soldados delinquindo fóra das Fronteiras.

244 **F** Azendo-se consulta no Desembargo do Paço, sobre

Joaõ Godinho soldado prezo em Coimbra, por furtar huma Coroa de prata da Cabeça de Nossa Senhora da Paz, que lhe acharaõ na algibeira, e por precatório do Mestre de Campo da Fronteira se pedia, que lho remetessem, tomou Sua Magestade a resolução geral seguinte.

Como parece, e para que os soldados á conta do privilegio do foro não commettaõ semelhantes crimes, mando passar ordem, que se lhes não guardem senaõ na Fronteira, ou estando fóra dellas com licença licita, e dentro dos termos, com que se lhes dér. Lisboa 9. de Outubro de 1645.

REY.

Ley de Declaração, e Limitação dos Privilegios de Malta de 9. de Julho de 642., que traz Pegas ad Ord. lib. 2. tit. 2. in principio n. 23.

E U ElRey faço saber aos que este Alvará virem, ²⁴⁵ que Eu fui informado por cartas, e queixas, que de muitas partes do Reyno, e em particular dos Julgadores, e Capitaens das Ordenanças, e Fronteiras me vieraõ sobre as inquietacoens, e desordens, que de ordinario se seguem contra o serviço de Deos, e meu, e bom governo, e administração da justiça, quietação, e defensão do Reyno, com as continuas censuras,

ras, e procedimentos dos Conservadores Apostolicos da Religião de São João de Malta, passadas com pretexto da defensão, e observancia de seus privilegios, e do grande numero dos ditos privilegios affectados, e modo com que se alcançaõ, e do com que pelos ditos Conservadores se lhe passãõ cartas, como se foraõ cazeiros encabeçados, com imporem hum foro de hum frango, ou cousa semelhante sobre huma casa, ou propriedade, e repartindo-a entre muitos, ou comprando-a com huma minima pensãõ para se isentarem a titulo de privilegio, que não tem: com que sou informado, que chegaõ nesta Cidade de Lisboa, e termo a numero de quinhentos privilegios, e nas mais Cidades, e Villas do Reyno a esse respeito, com que só se isentavaõ os ditos privilegiados do serviço, e defensão do Reyno, e Concelhos, mas com as censuras se perturbavaõ os officiaes, e descompunhaõ as companhias das Ordenanças, e Fronteiras, por quanto os Julgadores, e Capitães intimidados com a violencia dos procedimentos desistiraõ de os obrigarem, e outros grandes escandalos, que se seguiãõ contra meu serviço, e bem do Reyno, pedindo remedio conveniente a esta perturbação: e querendo Eu agora nisso prover, como convem ao serviço de Deos, e meu, e bem da Justiça, quieta-

ção, e sossego do Reyno, e que de maneira se observem os ditos privilegios nas pessoas, e casos, que lhes são concedidos, que cessem os ditos excessos, e escandalos. Sendo tudo visto, e consultado por meu mandado no meu Desembargo do Paço, conformando-me com seu parecer, e com o que está disposto por direito, e minhas Leys, e Ordenações, Costumes, e Assentos: Hei por bem declarar, e mandar como o faço, que se guarde inteiramente a Ordenação do livro segundo titulo vinte e cinco dos privilegios concedidos aos lavradores, e cazeiros dos Mosteiros, não gozando dos ditos privilegios senão aquelles, que continuamente viverem em suas quintas, e a principal parte da vida, se governaõ pela lavoura dellas sem viver de outro mister, nem gangearia de seus bens proprios, conforme a dita Ordenação, e que conforme a extravagante da reformação da justiça no paragrafo setimo, nenhum cazeiro, nem outra pessoa secular tem privilegio de foro Ecclesiastico da dita Religião no civil, nem crime, salvo os criados actuaes dos Commendadores, constando perante minhas Justiças, que domesticamente os servem, e em quanto actualmente os servirem, e isto nos crimes sómente, que estando em seu serviço foraõ cometidos, e não no civil. E outro sim, que

que conforme a direito, costume, e assentos, e resoluções geraes, e particulares aos Juizes, e Cōservadores Ecclesiasticos da dita Religião, não cōpete defeder por cēsuras, nem intrrometer-se na observância, e guarda dos ditos privilegios de pessoas seculares, e por me pertencer a mim, e aos Senhores Reys meus progenitores, q̄ os concederão, e a meus Ministros, e Relações a interpretação, guarda, e observancia daquelles, q̄ são cōcedidos a meus Vassallos de estado secular, sendo por mim confirmados, e que de minha concessão, ou confirmação recebe vigor. E hey por bem, que com os tais privilegiados, que impetrarem, ou não impedirem as inhibitorias, e censuras passadas sobre os ditos privilegiados, contra meus Ministros, sem licença, e provisão minha se guarde, o que está disposto na *Ord. lib. 2. tit. 14.* e excedendo os ditos Conservadores a dita sua jurisdicção, como em cousa assentada, e resolvida requiera o Procurador da minha Coroa, que se proceda na forma de direito, e Ordenação lib. 2. tit. 6. §. 6. e costume reduzido a escrito, intentando elles, e não desistindo dos ditos procedimentos sobre os ditos privilegios, dos quaes lhes não passarão as cartas os ditos Cōservadores (como sou informado, que fazem) com penas, e cēsuras por lhes não estar cōcedida, nem averiguação das pessoas, nem dos privilegios. Pelo que hey por bem, que na

fórma, q̄ para gozarem de seus privilegios se passão cartas aos cafeiros, e privilegiados dos Desembargadores Fidalgos, e captivos, e outros com o theor dos ditos privilegios declarados, e outorgados na Ordenação, e seus Regimentos, se passem tambem aos ditos privilegiados para poderem gozar delles; e por não estarem averiguados, e reduzidos a Regimêto, mando que na Meza do Desembargo do Paço (ouvido o Procurador da Coroa, e da Religião) se forme o dito regimento dos ditos privilegios por mim, e pelos Senhores Reys meus Antecessores confirmados, com o theor dos quaes se passarão as cartas às pessoas, a que pertencerem por justificação feita no juizo da Coroa, que se registrarão no livro, que nelle haverà, e nas Cameras, para se lhes guardarem em quanto lhes pertencerem. E mando ao Regedor da Casa da Supplicação, e Governador da Casa do Porto, e aos Desembargadores das ditas Casas, e a todos os Corregedores, Provedores, Ouvidores, Juizes, e Justiças destes meus Reynos, e Senhorios, que cumprão, e guardem, fação inteiramente cumprir, e guardar esta Ley, como nella se cõtém. E mando ao Chanceller mór a faça logo publicar na Chancellaria na forma, que nella se costumão publicar similhantes leys, e sob meu signal, e sello mädará passar as cópias aos Corregedores, Provedores, Ouvidores, Juizes, e mais Justiças

destes meus Reynos, e Senhorios, aos quaes mando, que tanto, que a receberem, a fação logo publicar em suas Comarcas, e districtos, para que pòssa vir à noticia de todos, a qual se registarà nos livros do Desembargo do Paço, Casa da Supplicação, e Relação do Porto, onde semelhantes leys se costumão registrar; e hey por bem, que valha como se fosse carta feita, e assignada em meu nome. Dada na Cidade de Lisboa a 9. de Julho. Balthazar Gomes a fez Anno do Nascimento de Nosso Senhor Jesu Christo de 1641. Balthazar Rodrigues de Abreu o fez escrever. REY.

Sobre os muitos privilegiados, e Conservadores delles.

T Em se me representado, que resulta grande prejuizo à boa administração da Justiça dos muitos privilegiados particulares, que ha neste Reyno, com Juizes privativos, que conhecem delles, e os fazem guardar, O Desembargo do Paço tomadas todas as informações necessarias sobre esta materia, e fazendo relação por menor de todos os privilegios, e de como se procede na conservação delles, me consulte, o que parecer, que em razão de justiça, e bom governo se pòde prover. Em Lisboa a 20. de Abril de 641.

Extinção de Conservadores de 26. de Junho 641.

Sua Magestade tem declarado à margem de huma consulta, que se lhe fez pelo Conselho da fazenda, sobre materia do contrato do tabaco, q̄ tinha mandado, q̄ se extinguissem as cõservatorias. Fernão Gomes da Gama. Passada em 26. de Junho de 1641. O mesmo tem sua Magestade concedido no cap. 18. da Nobreza, e cap. 21. dos Póvos, cap. 10. do Ecclesiastico.

C A P U T XXV.

De conservatoribus familiarium; officialiumque Sanctæ Inquisitionis, & de eorum potestate, & jurisdictione, & à quibus.

SUMMARIUM.

- 1 *Omnes contra privilegia insurgunt.*
- 2 *Privilegia non sunt temere violanda.*
- 3 *Parum profunt, si executioni non mandantur.*
- 4 *De Cõservatoribus, qui agūt.*
- 5 *Conservadores ad Universitatem causarum sunt delegati Ordinariis similes.*
- 6 *Tales suæ potestatis literas exhibere tenentur.*
- 7 *Aliàs Ordinarii eis non tenentur obedire.*
- 8 *Dati ad Universitatē causarū exhibe-*

- exhibere non tenentur.
- 9 Judices Ordinarii suæ potestatis literas non tenentur exhibere.
- 10 Inquisitores sunt Conservatores officialium continuorum, & Judicum fiscalium, & isti familiarium.
- 11 Conservatores tenentur defendere privilegiatos.
- 12 Sed tuentes extra limites suæ potestatis mortaliter peccant, & ad restitutionem tenentur.
- 13 Similiter quæ Ordinarii, qui discutunt causas exemptorum.
- 14 Contra excedentes suam potestatem variæ pænæ in jure statuta sunt.
- 15 Ordinarii possunt punire Delegatos excedentes.
- 16 Privilegium non egreditur personam, & causam, cui, & ob quam concessum fuit.
- 17 Privilegia quatenus amplianda, & restringenda.
- 18 Attendi in eâ re proprietates verborum debet.
- 19 Similitudo rationis an faciat eâ extendi?
- 20 Quid si verba sint obscura.
- 21 Usus privilegiorum quibus in locis sit.
- 22 Usus privilegiorum liber permittendus est his, quibus concessa, nec impediendus.
- 23 Privilegio an sit sua vis, & effectus ante ejus notitiam.
- 24 Privilegiatus contra privilegiatum an utatur suo privilegio.
- 25 Conservatores sicut in excessu peccant, & puniri debent; ita ex defectu.
- 26 An familiares, officiales quæ cogantur suo privilegio uti.
- 27 Potest quis suo privilegio libere renunciare.
- 28 Nisi tertius lædatur.
- 29 An Judices Ordinarii illis non declinantibus teneantur ad suos Conservatores eos remittere.
- 30 Quis privilegio gaudet, illud proponere debet, alias jurisdictioni prorogatur.
- 31 Judex non tenetur explorare privilegia.
- 32 Habet intentionem fundatam in suo territorio.
- 33 Resolvitur sub distinctione.
- 34 Quomodo Conservatores procedere debeant contra violantes privilegia.
- 35 Privilegiati putant suos Conservatores teneri illi favere.
- 36 Familiares, officiales quæ debent bonis moribus fungi.
- 37 Alii sunt expellendi.
- 38 Pro eis, & contra eos debent procedere secundum leges, & servatâ juris formâ.
- 39 Appellatio, & gravamen à Conservatoribus interpositum ad sacrum, ac venerandum supremum Inquisitionis Consilium spectat.
- 40 Non tamen in prima instantia cognoscere potest, nec causas avocare valet.

- 41 *Conservatorum non est privilegia interpretare.*
- 42 *Privilegia quandò cognoscantur ab inferioribus.*
- 43 *Privilegia quandò possint incidenter interpretari.*
- 44 *Jus partis, vel privilegii, quãdo potiùs dicatur.*
- 45 *Privilegii validitas à quo cognoscatur.*
- 46 *Confirmatio privilegii, & concessio equiparantur.*
- 47 *Clausula, quatenus est in usu, quid importet?*
- 48 *Judex inferior an possit cognoscere de clausula, quatenus est in usu?*
- 49 *Clausula, quatenus in usu est, facti est.*
- 50 *Clausula, quatenus est in usu, impedit novam gratiam.*
- 51 *Privilegii substantia quandò principaliter tractari dicatur.*
- 52 *Militiæ, aut nobilitatis causã à quo tractanda?*
- 53 *Agitur de privilegii substantiã, quando agitur de verbis illius, & vero sensu.*
- 54 *Quandò est dubium, an Princeps fuerit legitimè informatus.*
- 55 *Quandò agitur de temporalitate, vel perpetuitate illius.*
- 56 *Incidenter cognoscitur de his, de quibus principaliter non potest.*
- 57 *Regalia interpretandi privilegia potest communicari.*
- A** Gre feruntur privilegia: quare omnes contra privilegia, privilegiatosquè facillimè insurgunt, eorum privilegia, & immunitates temerè infringendo; sed quia privilegia non sunt temerè violanda, neque quolibet quæsito colere frustrari debent, *extext, in cap. quanto 26. de privileg. ubi Barbof. num. 1. multos citat Zoz. in paratl. ad eund. titul. num. 45. Themud. 1. part. decis. 42. num. 3. visum fuit providere privilegiatis de Conservatoribus, qui eorum privilegia tueantur; de quorum potestate, & jurisdictione latè scribunt Benedict. Pereyr. in sua Academia, seu Republicã literariã lib. 7. disput. 1. à quæst. 1. usque ad 4. & disput. 2. à quæst. 1. usque ad 8. & disput. 3. à quæst. 1. usque ad 6. ubi latillimè de Conservatoribus Universitatis Conimbricensis, & Eborensis: Moneta per tot. tractat. de Conservatorib. Almeid. allegat. 6. per tot. Molin. de justit. tract. 5. disp. 29. Dian. tom. 9. tract. 2. resolut. 370. Barbof. de offic. & potest. Episcop. allegat. 106. & ad Tridentin. de reformation. sess. 14. cap. 5. Narbon. in l. 59. gloss. 1. à num. 206. & in l. 60. gloss. unic. à num. 71. titul. 4. libr. 2. recopilation. & ferè omnes Hispani ad l. 1. & tot. titul. 8. libr. 1. recopilation. Riccius collectan. 899. & 1556. Escobar. de Pontific. & Reg. jurisdic. capit. 43. & 44. Guttierr. lib. 3. pratican. quæst. 10. & lib. 4.*

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

libr. 4. quæst. 64. Solorz. de jur. In-
diar. tom. 2. libr. 3. cap. 26. à num.
III. & libr. 4. politicor. capit. 26.
Urrutigi part. 1. postor. clausula
1. & seq. & part. 2. Villaroel. part.
1. del gobierno quæst. 6. art. 13.
Peg. ad Ord. libr. 1. titul. 9. tom.
3. in alphabetico verb. Conserva-
tor. Themud. decis. 50. 51. 52. 53.
& 54.

instrumentor. ediction. titul. 2. à re-
solution. 1. usque ad 9. nihil cir-
ca materiam desiderandum relin-
quendo.

Verùm hæc resolutio non pro-
cedit in Conservatoribus familia-
rium, officialiumquè Sanctæ In-
quisitionis, nec in cæteris Con-
servatoribus datis ad Universita-
tem causarum; quia Conservato-
res dati ad Universitatem causa-
rum regulariter æquiparantur Or-
dinariis, ut latè probavimus in
nostro tract. de Recusationib. lib.
5. capit. 1. & 2. docet Pereyr. dict.
disput. 3. quæst. 4. num. 1082. &
Ordinarii Judices non tenentur
suæ jurisdictionis literas exhibe-
re, ut tenent omnes supra citati
num. 5. & 6. & ita in simili docet
Pereyr. dict. num. 1082. Moneta
dict. cap. 7. quidquid contrarium
videantur sentire Themud. disp. 52.
53. & 54. Valasc. cons. 152. num.
7. Barbos. dict. allegat. 106. num.
37.

Usque ad annum millesimum
sexagesimum vigesimum sex-
tum fuerunt Inquisitores Aposto-
lici Conservatores, tam familia-
rium, quàm officialium Sanctæ In-
quisitionis, postea facti sunt Ju-
dices fiscales Conservatores fa-
miliarium; ut Inquisitores Aposto-
lici magis expediti manerent
ad inquirendos, capiendos, puni-
endos, & corrigendos Hæreticos,
cæterosquè fidei nostræ suspe-
ctos, & tantum officialium conti-
nuorum Sancti Officii Conser-
vatores

vatores remanserunt, & Judicium
fiscalium.

11 Generale est principium, quo
ad omnes Conservatores, quod
eodem modo, quo Conservatores
tenentur tueri, ac defendere
privilegia suorum privilegiatorum
procedendo intra eorum limites
contra turbantes, impedientes
quæ eorum usum, ita eo modo tenentur
obligatione, ex suo genere
gravi inductâ, per virtutem justitiæ
se continere intra limites suæ
potestatis; ita ut eam neque excedant
in alienis causis, nec erga a-

12 lienas personas. Quod si prædictos
limites transgrediantur, peccabunt
usurpatione Judicii, & rigurosam
injuriam inferent tum Ordinariis
illis Judicibus, quorum jurisdictionem
usurpant, tum personis omnibus,
contra quas procedunt; & tenebuntur
de damnis inde secutis cum prædicto
excessu, illis omnibus, quibus injustè
causam dederint: *Benedict.*

101 *Pereyr. in suâ Academia, seu Republica literariâ libr. 7. disp. 3. q. 4. num. 1083. & 1084. & quæst. 1. num. 1053.* ubi idem tradit de ordinariis, qui præsumunt discutere causas exemptorû: *Lecius de justit. cap. 29. dubit. 6. Lugo de justit. disp. 37. n. 18.*

14 Quod autem prædicta obligatio sit
gravis, & ejus transgressio, suadet
ex pænis, quas jus infringit Conservatoribus
suam potestatem excedentibus; de quibus
agunt *Valasc. conf. 152. num. 2.*

Barbos. de offic. & potest. Episcop. allegat. 106. num. 47. & in cap. ultim. de offic. Judic. delegat. in 6. ubi communiter omnes: Pereyr. supr. & num. 1085. Fragos. de regimin. reipublic. 2. part. libr. 4. disput. 12. num. 21. Azor. 2. part. Instit. moralium libr. 5. capit. 34. quæst. 13. Suar. de censur. disput. 31. sess. 3. Navar. in manuali cap. 27. num. 141. Hispani ad leg. 1 & 2. Ord. Castellæ tit. 7. Bobadilh. libr. 2. politicor. cap. 21. num. 98. & à num. 192. & libr. 4. cap. 5. à n. 47.

A Judicibus Ordinariis puniri
possunt: *Bobadilh. dict. cap. 21. à num. 95. & dict. cap. 5. à num. 47. Carlev. de judic. tit. 1. disput. 18. Avendan. de exequend. mandat. 1. part. capit. 11. à num. 9. & supra citati num. 14.* quibus adde, quos refert, & sequitur *Pereyr. in suâ Academia, seu Republica literariâ libr. 7. disp. 3. quæst. 6. n. 1096. Cortiad. decis. 27. num. 111. & 112. Cancer. 3. variar. cap. 13. num. 223. Fermosin. post. titul. de for. competent. allegat. 1. pro Tribunali Sancti Officii artic. 1. num. 4. & in cap. postulasti de for. competent. quæst. 13. num. 4. & 6.* & est doctrina sine contraditore: *The mud. 3. part. quæst. 17. n. 12. Peg. ad princip. Ord. libr. 1. titul. 63. gloss. 1. à num. 21. cum seqq. & vos de muner. de judic. Orpb. tract. 1. lib. 4. cap. 14.*

Effectus privilegiorum est, ut
secundum formam eorum procedatur,
16

datur, etiam cum derogatione juris, aliter forent inutilia, licet illius derogationis non contineant mentionem *cap. in his 30. de privileg.* ubi privilegium concessum Minoribus, & Prædicatoribus, ut utique cum Altari Viaticum celebrare possint, declaratur esse intelligendum sine licentiâ Prælatorum, licet hoc non sit formaliter in eo expressum, facienda enim interpretatio, ut res potius valeat, quam pereat, & privilegium non sit illusorium: *cap. inter 6. §. ceterum, ubi Gl. supr. de Fide instrum.* Si tamen jus qualificatum per specialem clausulam resistentem privilegiis, iisque derogantem, necesse est, ut in forma privilegii fiat mentio istius juris, vel in specie, vel sub clausula generali sufficiente ad ei derogandum, veluti, *non obstante*: aliàs privilegium non prævalebit isti juri, eritque inutile: *Card. in Clem. 1. quest. 3. de censibus.* Ratio reddi potest, quod plus necessarium sit, uti firmiori modo ad derogandum legi firmius stabilitæ, communi modo latæ; quia aliàs præsumeretur privilegium per importunitatem, aut inadvertentiam esse à Principe indultum, quæ non potest præsumi per subjectam derogationem. Uti nec præsumitur contra simplex jus non habens clausulam derogatoriam per importunitatem, aut inadvertentiam extortum, etiamsi illi deroget, quod est ordinarium; quâ de

re vide *Felin. in cap. nonnullam, 19. & seqq. supr. de rescript. & Suar. cap. 14. n. 6. & seqq.* Prodest autem privilegium solis, sive personæ, sive loco, expressis, vel ex vi vocis, aut actionis, seu materiæ, vel aliquâ juris dispositione comprehensis. Valent enim privilegia tantum, quantum sonant, & non amplius, sive quoad res, sive quoad personas, cum illis tantum concedantur, ad quos dirigitur intentio concedentis, ex cuius voluntate pendet concessio, & extensio privilegii, quæ contra ejus mentem non debet extendi ultra verba expressa; sunt enim privilegia stricti juris. Ita ferè *Suar. capit. 10. num. 2. 3. & 4.* Hinc exemptus respectu unius loci, non est exemptus respectu alterius, ut respondit *Pont. in capit. cum Capella 16. de privileg.* Privilegium enim istud tantum loco datum, ut sit reale, Canonico competens, eo in loco tantum, ejusque respectu, non etiam alterius: ut quoad alium subsit ordinario, ejusque animadversioni, & correctioni subjaceat. Nec exemptio Monasterio concessa Capellam exemptam facit, cum alia sit à Monasterio: *cap. ex ore 17. de privileg.* nisi privilegium tale sit datum Monasterio, Ecclesiisque utroque jure illi subjectis: *cap. quoniam 21. de privileg.* sic & exempti, ut non nisi sub certo iudice respondere teneantur ratione dilecti, contractus, aut rei, non gaudent

gaudent eo privilegio in loco non exempto: *cap. 1. in princ. de privileg. in 6.* Et datum Monachis privilegium exemptionis à jurisdictione Ordinarii non obtinet, si ad Prioratus Ordinariis subjectos mittantur: *dict. cap. 1. in fin.* Item datum aliquibus privilegium, ut tempore interdicti possint celebrare Divina, januis clausis, non ad eò extendendum, ut alios admittere valeant, ne quidem familiares, si Conventui sit datum tale privilegium; nam si singulari personæ privilegium tale competat, aut etiam audiendi tali tempore divina, ejus etiam familia admittetur: *cap. licet 11. eod. in 6.* Et Episcopis, quibus concessum cum altari viatico celebrare, ita uti privilegio permittitur, ut non violent loci interdictum: *cap. fin. eod. in 6.* Denique concessum privilegium, ut interdicti tempore confratres tuos aliqui sepeliant, non accipiendum, de quibusvis confratribus, sed de iis tantum, qui bona sua obtulerunt Monasterio, mutato habitu, aut etiam de iis, qui oblati bonis in sæculo remanent, retento eorum usufructu pro vita: non de quibuslibet aliis, qui parum quid obtulerunt: *dict. cap. ut privilegia 24. de privileg.* ne ecclesiastica disciplina dilabatur, & vilescat. Tales tamen confratres, donec in domibus suis moram faciunt, non sunt immunes à juribus Episcopalibus: *cap. quidam 32. de privileg.*

Strictè itaque accipiendum privilegium, & interpretandum, ut ne quidem ex rationis identitate extendi possit ad alia loca, vel personas: *cap. sane 9. de privileg.* nec profit quidquam ad extensionem correlativorum, si aliud non pateat, vel ex materiâ, vel ex verbis, vel aliâ juris dispositione. Ratio est, quòd tale privilegium simpliciter sit personale, & relatio, vel connexio ad aliam personam non faciat identitatem, ut cessare debeat communicatio, etiam ex ratione correlativorum.

Undè pendet resolutio quæstionis: an marito concessum privilegium censeatur communicatum cum uxore? Respondeo personale privilegium mariti non competere uxori, sive marito vivo, sive eo mortuo regulariter obtineret; tradit *Jason in l. non tantum num. 4. ff. de re judicat. & probatur per text. in l. Princeps ff. de legib.* ubi Princeps quidem dicitur solutus legibus, non etiam ipsa Augusta; & per *text. in l. 5. §. immunitati ff. de jur. immunit.* ubi privilegium navicularium patri naviculario datum non competit liberis, quamvis censeantur una cum patre persona, uti & uxor cum marito, ex eo, quod personæ cohæreat. Quæ tamen ita accipienda, nisi dispositio juris aliter habeat; ut in materia nobilitatis, cujus privilegium ejus nomine competens marito, prodest & uxori, etiam post mortem

tem mariti; per text. clarum. in *l. fin. Cod. de incolis lib. 10.* nisi postea ordinis virum sit fortita. Idem dicendum de liberis, ut sola habitudo relationis non sufficiat ad hoc, ut privilegio patri concessio fruatur: quod quia personale non egreditur personam, nec transit ad hæredes, nisi aliunde ex vi alterius juris fiat communicatio, vel transmissio, uti contingit in beneficio, quod habet, ne ultra id, quod facere potest, condemnatur uxor, de quo in *l. maritum 12. ff. solut. matrim.* Quod alia lex etiam filiis ejus attribuit: *l. etiam 18. ff. eod.* Vide *Barbos. ad d. l. quia tale 14 num. 22. & seqq. ff. solut. matrim. Suar. dict. lib. 8. de leg. cap. 11. n. 1. & 2.*

Est & quæstio: an Clerici cõjugati uxor gaudeat ejus privilegiis? Resp. de privilegio canonis, & fori dictum supra n. 20. eam privilegio isto non gaudere, cum tale privilegium sit indultum propter dignitatem Clerici, quod, ut per nulum jus communicatur uxori, ita, nec privilegium. Immo sunt textus potius ejusmodi privilegia restringentes in tali Clerico, propter matrimonium. *cap. unico de Cler. conjug. in 6. ad quod se refert Trid. sess. 23. cap. 6. de Reform.* Detrahatur enim per matrimonium divino obsequio, cujus nomine privilegium istud datum. Quantum ad locorum immunitatem, nec eam communicari uxori, quoad ejus bona verius est, cum hæc immunitas sit

specialiter personæ concessa ratione Clericatus, qui non est in uxore; nisi ratione matrimonii bona sint communia & quasi indivisa; tunc enim usus privilegii ex parte mariti est connexus cum uxore, nec potest ab eâ separari; aliàs non posset ipse maritus uti suo privilegio: quo modo videtur accipendus *text. in l. 2. Cod. de Episcop. & Cler. Vide Suar. d. cap. 11. n. 3. Sanch. libr. 7. de matr. disp. 47. nos de muner. Judic. Orphanor. tract. 2. lib. 6. cap. 1. Reynos. obs. 1. & supr. cap. 5.*

Itaque illi soli privilegium competit, qui in cõcessione est expressus, si aliter per superiorem non extendatur, qui potest privilegiũ unicõcessum, & alteri attribuere, per verba, *ad instar*, ad exemplum talium scilicet privilegiorum, quibus illi gaudent. Exemplum est in *cap. 2. de privileg. in 6. & l. penult. Cod. de advoc. divers. judicior.* quo casu idem privilegiũ, quod primo datum est, competet secundo; censetur enim datum ad imitationem prioris, ut omnia eidem competere dicenda sint, quæ priori cõcessa, in eadem extensione, & restrictione. Quo facit, quod tradit *Navar. de Jubileo Notab. 26. n. 2. ex Bald. in l. omnia 35. Cod. de Episcop. & Cler.* privilegia concessa uni Universitati, ad instar privilegiorum alterius, perindè valere, ac illius privilegia; quæ de re plura *Mandos. in tract. de privileg. ad instar q. 4. de quo latè diximus cap. 23.*